

treballem

per una economia mes propera

Pla de Desenvolupament
Econòmic de Nou Barris

Més col·laborativa · Més social · Més redistributiva · Més propera · Més solidària · Més plural · Més implicada · Més sostenible

Ajuntament de
Barcelona

Districte de
Nou Barris

Barcelona
Activa

Benvolguts i benvolgudes,

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris 2016-2021 vol ser una nova eina per revertir les desigualtats socials, els desequilibris territorials i tant enfortir com generar activitat econòmica al nostre Districte. Un instrument que ofereixi respostes a les necessitats del veïnat que busca feina i vol millorar les seves possibilitats, que treballa de forma precària, que vol enfortir el seu comerç, que vol impulsar iniciatives d'Economia Social i Solidària (ESS) o que té una idea de negoci a desenvolupar al territori.

Un Pla que parteix no només de les necessitats d'un districte que històricament s'ha trobat en situació de desavantatge, sinó també de les seves potencialitats. Nou Barris disposa d'un gran capital social, acumulat al llarg de dècades de lluites de la seva gent per aconseguir drets i serveis bàsics. Aquest capital social suposa un actiu clau sobre el qual construir un nou model de promoció de l'activitat econòmica al territori.

El Pla entén l'economia des d'una perspectiva plural i en clau de proximitat. Això vol dir impulsar l'economia en diverses formes, tant les convencionals com les que neixen, amb noves lògiques, des de la innovació socioeconòmica i l'Economia Social i Solidària. Una perspectiva que posa al centre el benestar quotidià del veïnat. La proximitat és l'essència del Pla. Aquesta passa per apropar serveis i adaptar-los a les necessitats de les persones: la posada en marxa d'un nou Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica al carrer Vilalba dels Arcs; les apostes formatives vinculades a perfils ocupacionals de la ciutadania; o el suport a iniciatives de desenvolupament local del propi teixit comunitari i econòmic, són exemples d'aquesta voluntat.

Volem crear un nou model de desenvolupament local, que generi benestar per a les persones i sigui coproduït per mitjà d'un nou partenariat entre l'Administració municipal i el teixit comunitari i econòmic de Districte. Un model que articuli un nou lideratge públic que tingui una visió integral a l'hora d'intervenir, i que promogui la implicació del veïnat i dels actors del territori per construir respostes eficaces al repte d'impulsar l'economia de proximitat.

Per aquest motiu, us animem a que sentiu aquest Pla com a vostre; que us vinculeu als seus espais de governança, que participeu en la coproducció de mesures, que demaneu comptes sobre el seu compliment. Només així estarem construint veritablement un model econòmic més just, més sostenible i amb més futur pels nostres barris.

Atentament,

Gerardo Pisarello Prados
Primer tinent d'alcaldia
d'Economia i Treball, Ciutat
Digital i Relacions Internacionals

Janet Sanz Cid
Regidora del Districte
de Nou Barris

Índex

01. PRESENTACIÓ	5
01.1. Què és un Pla de Desenvolupament Econòmic?	5
01.2. Com entenem el desenvolupament local?	6
01.3. Context per al desenvolupament econòmic local.....	8
01.4. Procés d'elaboració del Pla	11
02. DIAGNOSI I VISIÓ DE FUTUR	14
02.1. Diagnosi	14
02.2. Visió de futur	31
03. OBJECTIUS, LÍNIES ESTRATÈGIQUES I MESURES	37
03.1. Ocupació de qualitat	40
03.2. Desenvolupament i economia de proximitat	46
03.3. Economia Social i Solidària	55
03.4. Nou lideratge públic	60
04. CRONOGRAMA	64
05. RECURSOS	68
06. GOVERNANÇA	69
07. ANNEX	70

01. Presentació

01.1. QUÈ ÉS UN PLA DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC?

El Pla de Desenvolupament Econòmic és un instrument que vol impulsar el desenvolupament local de Nou Barris i, per tant, generar activitat econòmica equilibrada, sostenible i arrelada al territori, que contribueixi a satisfer les necessitats dels seus veïns i veïnes a partir de la concertació d'una estratègia amb els actors del Districte.

Neix amb la vocació de ser un paraigua que integri el conjunt d'intervencions de desenvolupament econòmic de tots els actors de Nou Barris, ja siguin impulsades o coimpulsades per l'Administració, el teixit social i comunitari o l'econòmic. En aquest moment el Pla vol generar un marc coherent i coordinat d'intervenció de les accions preexistents i de les que sorgeixen per donar resposta a altres necessitats i que, en definitiva, es retroalimenten.

El Pla es dirigeix i vol implicar a: veïns i veïnes dels barris que es troben en situació d'atur, persones que treballen en condicions precàries, iniciatives comunitàries, comerços i serveis de proximitat, agents econòmics del territori, entitats existents d'Economia Social i Solidària, així com persones que volen desenvolupar iniciatives emprenedores d'economia convencional i d'altres economies.

És, per tant, un full de ruta d'activació econòmica del districte de Nou Barris que s'estableix per al període 2016-2021, fruit d'un procés d'anàlisi, reflexió i debat, que defineix i focalitza estratègies i accions. En qualsevol cas, el Pla ha de ser flexible i viu per tal de poder agregar totes aquelles iniciatives que, en l'àmbit socioeconòmic, es puguin donar en el transcurs d'aquests sis anys per part de qualsevol dels actors del territori, així com per poder redefinir actuacions de forma consensuada.

El Pla de Desenvolupament Econòmic que es presenta consta de 8 línies estratègiques i 38 mesures, que s'organitzen en quatre àmbits: ocupació, desenvolupament i economia de proximitat, Economia Social i Solidària i nou lideratge públic.

01.2. COM ENTENEM EL DESENVOLUPAMENT LOCAL?¹

Amb caràcter general el desenvolupament econòmic local té com a objectiu promoure activitat econòmica orientada a solucionar les necessitats de les persones que habiten un territori, amb perspectiva de distribució de la riquesa, de gènere, intercultural i de sostenibilitat ambiental. És un desenvolupament que aprofita els recursos propis de la zona per configurar un ecosistema econòmic plural que aculli diferents pràctiques econòmiques i estimuli diferents sectors d'activitat econòmica, mitjançant la concertació de polítiques i projectes entre l'Administració pública, el teixit comunitari, el sector social i el sector privat.

De manera més desglossada, és un desenvolupament que:

- Posa al centre les necessitats de la població i la millora de la seva qualitat de vida. No contempla únicament el creixement de la riquesa, sinó que es fixa en com la riquesa es distribueix i beneficia el conjunt de la societat. És part d'una economia plural al servei de la ciutadania que promou condicions de treball justes, en un entorn saludable, i té en compte la protecció ambiental i la cohesió social.
- Considera el territori de forma integral amb especial atenció a la manera de generar dinàmiques virtuoses, cosa que implica treballar des de la interrelació entre els diferents àmbits de la promoció econòmica: formació, ocupació, empresa i emprenedoria convencionals, i la mirada de l'Economia Social i Solidària i de l'economia de les cures.
- Contempla allò local com l'oportunitat d'impulsar estratègies concertades de dinamització econòmica entre els diferents agents del territori –públics, privats i comunitaris–, amb un clar lideratge públic que facilita, acompanya, promou o es vincula al desitjable lideratge comunitari. Promou també activament el treball transversal i cooperatiu entre les diferents administracions implicades i entre les diferents àrees de l'Ajuntament, buscant la màxima alineació i coherència entre les actuacions que es duen a terme per tal que siguin més eficaces.
- Estimula el sector privat per aconseguir un major retorn social i ambiental per a tots i totes, alhora que impulsa el sector de l'Economia, Social i Solidària perquè es basa en relacions més justes i democràtiques i pel seu alt valor de sostenibilitat i resiliència, que resisteix millor els embats de la crisi, entre altres característiques.
- Té una mirada de gènere, en tant que atén les necessitats específiques de les dones, posa èmfasi a millorar les seves condicions de vida –tenint en compte que pateixen una major taxa d'atur, tenen nivells més alts de precarietat en el treball i de pobresa i reben menors salaris i pensions– i, alhora, pretén dignificar i donar valor a aquelles feines tradicionalment feminitzades, desvalorades i poc qualificades però que tanmateix són imprescindibles per al benestar i la vida, com ara la neteja o la cura de les persones.
- Té una mirada envers els diversos col·lectius d'edat, en tant que atén les especificitats de col·lectius generacionals diversos, ja que les causes de l'atur requereixen respostes diferents en funció del cicle de vida de les persones. Els i les joves tenen una relació específica amb

¹ Al llarg de tot el document, la forma que emprarem més sovint serà «desenvolupament econòmic de Nou Barris», si bé l'entendem igual que altres possibilitats com «desenvolupament local» o «desenvolupament local de proximitat» o, tal i com recull el PAD, «desenvolupament i economia de proximitat». Totes aquestes formes al·ludeixen a una mateixa idea definida en aquest apartat.

el mercat de treball: o bé es troben en una etapa de cerca de la primera feina, o bé la seva relació està molt marcada per la precarietat i la temporalitat. L'atur juvenil sovint ha de ser abordat de manera molt relacionada amb el món de la formació reglada i amb la possibilitat de generar i potenciar bons itineraris laborals. I les respostes no són les mateixes que per a aquells col·lectius de persones majors de 45 anys amb experiència laboral prèvia.

- Té una mirada intercultural en les seves diagnosi i intervencions i creu, per tant, en les polítiques efectives de foment de la igualtat de drets, deures i oportunitats que combatin situacions d'exclusió i discriminació per procedència o diferències culturals.

Aquest tipus de desenvolupament local té el seu origen en les noves línies estratègiques de Barcelona Activa, que situen la proximitat i la territorialització com a criteris generals d'actuació.

Es tracta d'un nou model de dinamització econòmica que es tradueix en serveis i accions als territoris –més a prop dels veïns i veïnes–, que arribin a més sectors socials i que siguin dissenyats en coproducció amb els districtes i els actors del territori.

Els Plans de Desenvolupament Econòmic de Districte, com és el cas del de Nou Barris, són un exemple d'aquesta forma de fer desenvolupament local de proximitat, que també conviu i es relaciona amb altres intervencions de desenvolupament local a escala ciutat o amb altres perspectives territorials que incorporen més d'un districte.

01.3. CONTEXT PER AL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL

Per dissenyar una estratègia de desenvolupament econòmic local per a Nou Barris ens hem de posar en context i relació amb altres intervencions de desenvolupament local a escala ciutat i amb els objectius d'altres instruments de planificació estratègica del Districte mateix.

Ens estem referint bàsicament a:

- El procés participatiu PAM/PAD, com a instrument d'articulació de prioritats dels/de les veïns/ es de Districte, especialment quant a l'impuls de l'activitat econòmica (vegeu cap. 01.4).
- Instruments de planificació que tenen com a objectiu l'impuls de l'ocupació a Barcelona: l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona (EOB) 2016-2020, i el Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020.
- Instruments de planificació vinculats al desenvolupament socioeconòmic del territori: el projecte Treball als barris, el Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019, l'Estratègia de Desenvolupament Urbà Sostenible Integrat (EDUSI), el Pla de Comerç del Districte de Nou Barris 2014-2017, i el Pla d'Acció per a la Cohesió i els Drets Socials de Nou Barris.

Tot seguit fem un repàs més detallat d'alguns d'aquests instruments. Un repàs que no seria complet sense esmentar la tasca que porten a terme les entitats del barri en l'entorn comunitari; sense el seu treball no seria possible aterrar les mesures de desenvolupament econòmic des de la perspectiva de la proximitat, tant geogràfica com d'adequació a les necessitats i potencialitats de cada territori.

Estratègia per l'Ocupació de Barcelona (EOB) 2016-2020

L'EOB defineix un total de 30 mesures que serveixen com a punt de partida per treballar conjuntament amb els actors vinculats a l'ocupació, prioritant en les intervencions l'atenció als/les més vulnerables, la proximitat i la territorialització per lluitar contra l'atur i la precarietat laboral.

L'EOB ha estat elaborada per la Taula d'Ocupació de Barcelona, que reuneix representants d'una cinquantena d'institucions i entitats del sector públic i el món acadèmic, social, econòmic i veïnal, com ara sindicats, patronals, cambres de comerç, administracions, entitats socials, universitats, escoles de negocis o gremis empresarials, entre d'altres.

Aquesta estratègia consensuada i compartida de foment per a l'ocupació vol promoure una major articulació i concertació de les polítiques de promoció de l'ocupació, garantint de manera transversal una major perspectiva de gènere i atenció a la diversitat; incrementar les actuacions ocupacionals; transversalitzar la prioritat de l'ocupació al conjunt de les àrees municipals, i apropar els serveis al territori i a les necessitats de les persones.

L'EOB prioritzarà les actuacions i els recursos adreçats als col·lectius amb vulnerabilitat o precarietat laboral: dones, persones majors de 45 anys en situació de desocupació de llarga durada i persones sense papers. A Nou Barris, l'EOB servirà com a referència per al desplegament d'accions d'impuls de l'ocupació.

Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020

En el context de crisi dels darrers anys, el col·lectiu de persones joves és un dels que ha experimentat més intensament l'increment de l'atur i també de la precarització de l'ocupació.

La missió del Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020, consensuat amb molts agents clau de la ciutat, és promoure l'ocupació juvenil entre les persones de 16 a 29 anys, reduint els desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents, fomentant la capacitat professional i la millora competencial dels/de les joves, i vetllant per unes condicions laborals dignes i una major qualitat de l'ocupació.

Les oportunitats per accedir a un treball de qualitat, la formació i la millora de l'ocupabilitat, són elements clau i que tenen una incidència directa en la possibilitat d'emancipació i d'una vida digna per als joves i les joves de Barcelona. El present Pla vetllarà per tal que aquestes opcions es concretin amb igualtat d'oportunitats per a totes les persones joves, amb independència del barri de residència, el gènere i el nivell de formació assolit.

Les línies estratègiques i els quatre eixos del Pla són:

1. Fomentar l'orientació professional per a un major èxit educatiu i un acompanyament al món laboral de la població jove.
2. Promoure la formació i la capacitat professional.
3. Fomentar l'ocupació i la contractació juvenil.
4. Vetllar per un mercat laboral amb condicions dignes per al jovent.

El Pla es concreta en 39 mesures que s'hauran d'implementar i garantir amb una bona i coordinada oferta d'accions d'orientació i assessorament laboral descentralitzada a nivell de ciutat.

Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019

L'Economia Social i Solidària està vinculada a fórmules empresarials diverses, com les cooperatives, les societats laborals, les associacions, les fundacions o les mutualitats; tanmateix, no es pot reduir aquesta forma de fer economia a una categoria jurídica, ja que aquesta per si sola no explica la pertinença a aquest paradigma socioempresarial. El Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019, del Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, defineix l'Economia Social i Solidària (ESS) com el *conjunt d'iniciatives socioeconòmiques de tota mena, formals o informals, individuals o col·lectives, que prioritzen la satisfacció de les necessitats dels seus membres i/o d'altres persones per sobre del lucre; quan són col·lectives, la propietat també ho és i la gestió és democràtica; són independents respecte als poders públics, actuen orientades per valors com l'equitat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la comunitat, i són promotores de canvi social.*

En l'essència de l'ESS hi trobem valors molt importants per al desenvolupament local i la dinamització dels territoris, com a actius a potenciar i promocionar. Des d'aquesta perspectiva, tot i que el Pla de Desenvolupament hi té un apartat específicament dedicat, l'esperit de l'ESS és transversal. La seva capacitat de generar ocupació, de mantenir-la i, en general, la seva

potencialitat transformadora, fan de l'ESS un punt de palanca indispensable per al Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris.

Desenvolupar una estratègia que promogui la territorialització i l'acció comunitària és una de les cinc línies de treball del Pla d'Impuls a què fem referència. És una estratègia que es definirà districte a districte, i Nou Barris en disposarà d'una de pròpia i específicament adaptada al context del seu territori.

Pla Estratègic de Comerç del Districte de Nou Barris 2014-2017

El Pla de Comerç del Districte de Nou Barris 2014-2017 va néixer vinculat al Pla d'Impuls i Suport al Comerç de Barcelona de 2011, fruit d'un treball conjunt entre els actors del teixit comercial de Nou Barris i l'Administració municipal. El Pla té tres objectius fonamentals: primer, crear mecanismes de diàleg i coordinació permanents entre el món del comerç i els àmbits de participació dels districtes; segon, establir els mecanismes i la metodologia per coordinar la planificació i l'estratègia del comerç al territori, i tercer, definir i revisar els plans d'usos al territori. El Pla de Comerç de Nou Barris planteja, entre d'altres, actuacions de dinamització i promoció dels comerços i serveis de proximitat (formació, millora de la competitivitat), el reforç del rol del comerç com a agent social i la integració d'hàbitat urbà i comerç.

Pla d'Acció per a la Cohesió i els Drets Socials

Aquest Pla d'Acció, que abastarà el període 2016-2019, neix de la constatació que l'impacte de la crisi econòmica ha estat especialment negatiu i acusat al Districte. La Plataforma Nou Barris Cabrejada va demanar un ple extraordinari per abordar el tema de la pobresa i aquella demanda va evolucionar fins a la redacció d'aquest Pla.

Els objectius principals del Pla són: 1) combatre l'augment de la desigualtat; 2) revertir la tendència assistencial en l'abordatge de les desigualtats, i 3) treballar el disseny de les actuacions i la seva implementació des d'una lògica de coproducció. Les línies de treball que es marca per aconseguir aquests objectius són l'Atenció Social, l'Habitatge, l'Ocupació i Promoció Econòmica i l'Educació i la Infància. De manera transversal, els elements que hi tenen una presència constant són: l'atenció ràpida a les urgències socials, la garantia de drets i l'apoderament ciutadà. Aquest Pla va ser elaborat de forma conjunta entre l'equip de govern del Districte, les entitats que formen la Plataforma Nou Barris Cabrejada i els grups polítics a l'oposició.

El Pla de Desenvolupament Econòmic connecta directament amb el Pla d'Acció, ja que integra com a propi un dels seus espais de governança: el Grup de Treball d'Ocupació i Promoció Econòmica (vegeu cap. 6).

01.4. PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA

Les línies estratègiques i les mesures del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris són fruit d'un procés que consta de quatre fases, que s'expliquen amb més detall a continuació:

- a) Explotació dels resultats del procés participatiu Decidim Barcelona al Districte.
- b) Creació i posada en marxa de la Taula d'Activació Econòmica de Nou Barris i del Grup de Treball d'Ocupació i Promoció Econòmica amb les Entitats i Associacions.
- c) Elaboració del primer esborrany de Pla.
- d) Celebració de les sessions de treball.

Explotació de resultats del procés participatiu "Decidim Barcelona al Districte"

Les propostes recollides en el procés participatiu PAD/PAM van ser el punt de partida sobre el qual es van treballar les línies i les mesures del Pla de Desenvolupament Econòmic.

A Nou Barris van participar en aquest procés 1.559 persones. Quant a la participació *online*, a través de la plataforma decidim.barcelona, hi van haver 71 persones participants úniques que van fer un mínim d'una proposta. Així mateix, es va constituir un grup motor amb el conjunt d'associacions i entitats representatives dels 13 barris per recollir propostes i necessitats dels territoris, les quals van ser presentades als consells de barris, un espai també de recollida d'aportacions. Aquest procés es va completar amb sessions individuals en cada barri amb les entitats. Es van fer 8 reunions amb el grup motor i un total de 26 sessions, corresponents als 13 consells de barri i a les sessions individuals amb les 17 entitats participants.

El 9,7% del total de propostes del procés Decidim Barcelona a Nou Barris es van referir a aspectes de promoció econòmica. Dins d'aquestes, les més nombroses van ser les d'Economia, Social i Solidària (47,7%), seguides per les d'economia de proximitat i turisme sostenible (15,9%), l'ocupació de qualitat (13,6%) i les vinculades a l'articulació d'un nou lideratge públic (6,8%). Seguint les etiquetes anteriors, les propostes amb un major nombre de vots van ser les referides a l'ampliació d'horts urbans i comunitaris i al consum responsable; les millores als mercats, al comerç i al foment de la instal·lació d'empreses al barri; la difusió de béns patrimonials i entitats de difusió turística, i la dinamització de sectors econòmics generadors d'ocupació, en particular treballs de cura i rehabilitació d'habitatges.

Creació i posada en marxa de la Taula d'Activació Econòmica de Nou Barris i del Grup de Treball d'Ocupació i Promoció Econòmica amb Entitats

Durant el mes de juny de 2016 es van iniciar les sessions preliminars per a l'elaboració del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris, en les quals va participar el personal tècnic i polític del Districte, i la direcció de Desenvolupament Local de Proximitat de Barcelona Activa. Aquest primer espai va donar pas, al mes de novembre, a la constitució de la Taula d'Activació Econòmica de Nou Barris en què s'integren, a més dels i de les representants esmentats/des anteriorment, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, la direcció de Comerç i les direccions d'Ocupació i Altres Economies. La Taula s'ha convertit en l'espai de lideratge d'elaboració del Pla des del punt de vista del procés, i al mateix temps en un fòrum de coordinació estratègica dels diferents operadors municipals en matèria de desenvolupament local.

Existeix també el Grup de Treball d'Ocupació i Promoció Econòmica, del qual formen part els sectors que integren la Taula d'Activació Econòmica i entitats del districte de Nou Barris representants del teixit comercial i associatiu del Districte. Les entitats de la Taula han participat en les jornades de participació per a l'elaboració del Pla i és l'espai de discussió i validació de les mesures recollides en aquest Pla.

Elaboració del primer esborrany de Pla

Els continguts derivats del PAD/PAM, així com les primeres idees recollides a les sessions preliminars de la Taula d'Activació Econòmica, es van crear en primer lloc amb els instruments de planificació relacionats al capítol 01.3, per tal d'evitar duplicitats i enfocar les línies estratègiques des d'una lògica de complementaritat. A continuació, aquests continguts en brut es van crear amb la nova estratègia de desenvolupament local de Barcelona Activa, així com amb l'expertesa dels trenta anys de disseny i execució de programes de foment de l'ocupació, l'emprenedoria i l'empresa i l'activitat econòmica en general, primer en clau de ciutat i en els darrers anys també en clau de barris.

Com a producte d'aquest doble encreuament es va elaborar un primer esborrany de línies i mesures, un document que serviria per emmarcar les sessions de treball amb tècnics/ques i actors del territori de la fase següent.

Sessions de treball per l'elaboració del Pla

Des del mes de setembre i fins al novembre del 2016 van celebrar-se diverses reunions per concretar els continguts del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris.

El procés, de naturalesa consultiva, es va articular a partir de dues metodologies de recollida d'informació: grups de treball i entrevistes personalitzades.

En total, hi van participar **73 persones, representant 48 actors** del territori: entitats, empreses d'economia social, associacions, moviments socials, plans comunitaris, equipaments i diversos serveis de l'Administració pública radicats en el Districte i/o que hi desenvolupen una activitat significativa.

En aquestes sessions de treball es va debatre sobre propostes o idees que –en clau socioeconòmica– han format el veïnat i el teixit comunitari, social i empresarial a partir del primer esborrany de Pla. Les propostes es van referir tant a intervencions que els mateixos actors del Districte ja estan desenvolupant, com a accions que aposten per noves mirades i abordatges. En conjunt van tenir lloc 11 sessions, al llarg de les quals es van abordar tant les línies estratègiques com les mesures que hauria de contenir el Pla:

- Dues sessions tècniques, una amb personal municipal vinculat a serveis de desenvolupament local i l'altra amb tècnics/ques de serveis públics (municipals i d'altres) que operen al Districte. A la primera, que es va celebrar al mes de juliol, hi van participar Barcelona Activa –les direccions d'Ocupació, Altres Economies, Empresa i Emprenedoria–, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum i la direcció de Comerç. A la segona, celebrada al mes de setembre, hi van assistir tècnics del Districte, de Serveis Socials, del Servei d'Ocupació de Catalunya, del programa Salut als Barris i del Punt d'Informació Juvenil.
- Sis sessions de treball amb la participació dels diferents actors del territori durant els mesos de setembre i octubre de 2016: associacions de veïns i veïnes, associacions de comerciants, plans de desenvolupament comunitari i altres iniciatives comunitàries, equipaments, representants empresarials, entitats i associacions vinculades al desenvolupament socioeconòmic. Prèviament a la realització de les sessions es va enviar un qüestionari a totes les persones participants que perseguia una doble finalitat: propiciar el treball previ del document esborrany per part de les persones i fomentar el debat en base a les respostes que s'havien donat al qüestionari. Es van rebre 16 qüestionaris.
- Tres sessions de treball de retorn de les sis reunions anteriors, que van permetre tancar el document de línies estratègiques i mesures. Una de les sessions va ser de caràcter intern (Barcelona Activa, Comissionat i Comerç) i les altres dues van ser amb actors del territori i es van produir durant el mes de novembre.

En paral·lel, el PDE es va presentar en els 13 Consells de Barri, on també es van recollir propostes. Pel que fa als actors participants en l'elaboració del Pla², queden recollits en l'Annex del final d'aquest document.

² S'ha emprat la denominació que les mateixes persones han utilitzat en la llista de signatures.

02. Diagnosi i visió de futur

02.1. DIAGNOSI

Tot seguit es mostren uns d'indicadors que permeten la contextualització del districte de Nou Barris i que, per tant, justifiquen, i al mateix temps assenyalen, quins han de ser el focus i les línies d'intervenció del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris.

En primer lloc es presenten els indicadors que expliquen: a) les característiques socioeconòmiques del Districte, b) la realitat de l'ocupació al Districte i c) el context de l'activitat econòmica i el teixit productiu de Nou Barris. Aquests indicadors mostren una situació social i econòmica que reflecteix els impactes especialment cruents de la crisi econòmica al Districte, al mateix temps que evidencia les desigualtats existents a la ciutat de Barcelona.

En segon lloc, s'aporten evidències de caràcter qualitatiu i que posen en relleu alguns elements del propi territori que s'entenen com a potencialitats, recollides de forma genèrica al final d'aquest apartat, que el Pla també integra amb la voluntat de transformar-les en realitats tangibles que impactin positivament en la vida de les veïnes i veïns de Nou Barris.

Indicadors de context

Indicadors sociodemogràfics

Amb 164.971 habitants el 2016, **Nou Barris concentra el 10,2% de la població de Barcelona**. La població s'ha mantingut estable entre 2015 i 2016, ³ tant al Districte (0,3%) com al conjunt de la ciutat (+0,1%).

³ Les diferències anuals de població s'han fet a partir de les lectures del padró municipal de 2015 i 2016.

Indicadors Socioeconòmics de la població de Nou Barris 2016

Demogràfics	Nou Barris	Barcelona	(%) Nou Barris/Bcn
Població (padró municipal d'habitants)	164.971	1.610.427	10,2%
% Increment interanual població	-0,3%	-0,1%	-
Densitat neta de població (hab/ha) (2014)	20.609	15.793	-
Homes (%)	47,1%	47,3%	10,2%
Dones (%)	52,9%	52,7%	10,3%
% Població jove (16-24)	8,2%	8%	10,5%
Índex d'envelliment	171,3%	161,5%	9,8%
Esperança de vida	83	83,4	-
% Població 16-64 anys	62,2%	65%	9,8%
% Població sense estudis o estudis primaris	34,8%	22,1%	16%
% Població educació universitària	13,3%	30%	4,5%
% Població estrangera en total	14,8%	16,6%	9,1%
% Principal país d'origen de població estrangera al Districte	Hondures (11,1%), Equador (7,7%), Pakistan (7,7%)	Itàlia (10,01%), Pakistan (7,2%), Xina (6,9%)	Hondures (40,4%), Equador (23,3%), Pakistan (9,8%)
Socioeconòmics			
Índex renda familiar disponible (2015)	53,8	100	-
Validació IRFD 2015/14	0,1	0,0	-
Atur registrat (Desembre 2016)	10.678	78.864	13,5%
Pes atur registrat s/població 16-64 anys (en%) (Desembre 2016)	10,4%	7,5%	-
% Variació interanual de l'atur registrat (Desembre 2016)	-13%	-11,8%	-
% Persones a l'atur de llarga durada /Total atur registrat (Desembre 2016)	42,5%	40,5%	14,2%
Persones ateses pels serveis socials municipals	11.817	81.231	14,5%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

*Població a 1 de gener de 2016.

El pes de la població en edat de treballar (62,2% del total) se situa 2,8 punts per sota de la mitjana de la ciutat, mentre que el de la població jove (8,2% del total) és molt pròxim a la del conjunt de Barcelona.

L'índex d'envelliment, que mesura la relació entre el nombre de persones majors de 65 anys i la població de 0-15 anys, se situa en el 171,3 –és a dir, a Nou Barris, per cada nen/a hi ha prop de dues (1,7) persones grans– i supera l'indicador de Barcelona (161,5) en 9,7 punts. Per barris, **Torre Baró i Vallbona són els únics que tenen més població de 0-15 anys que de més de 65 anys**. En canvi, Porta, Canyelles i la Guineueta registren més de 2 persones grans per cada nen/a.

L'esperança de vida a Nou Barris és de 83 anys, que representa una diferència de 0,4 anys inferior respecte a la mitjana de Barcelona. Els homes tenen una esperança de vida de 79,1 i les dones, de 86,7 anys, de manera que en el cas dels homes és inferior a la mitjana de Barcelona mentre que per a les dones és lleugerament superior –en -0,9 i +0,3 anys, respectivament. **Els barris de Porta, el Turó de la Peira, la Prosperitat i Vilapicina i la Torre Llobeta superen la mitjana de Barcelona, de 83,4 anys**, mentre que Canyelles, Ciutat Meridiana, Verdum i Roquetes conformen el grup de barris que es troben propers a la mitjana del Districte. Per sota dels 80 anys d'esperança de vida s'hi troben Torre Baró –amb el registre total més baix i 11 anys inferior a la mitjana en el cas dels homes–, Can Peguera, Vallbona i Trinitat Nova.

El 2016 un 14,8% de la població del Districte és estrangera, dada lleugerament inferior al valor mitjà de la ciutat (16,6%). Hondures, l'Equador, el Pakistan i Bolívia són els principals llocs d'origen. Entre les **nacionalitats més freqüents** per barris destaca la forta presència d'hondurenys/es a Roquetes i Verdum, que representen el 24 i el 23%, respectivament, de les persones estrangeres del barri. D'altra banda, els/les bolivians/es es concentren al Turó de la Peira –on representen prop de la quarta part de la població estrangera (23,4%)–, Vallbona, Vilapicina i la Torre Llobeta, Canyelles i Torre Baró, tots ells amb percentatges superiors al 9,5%; mentre que hi ha una forta presència de marroquins/es a Torre Baró –gairebé la tercera part de les persones estrangeres (32,5%)–, Can Peguera i Vallbona (amb el 26 i el 23% del total, respectivament). El pes de pakistanesos/es supera el 16% a la Trinitat Nova i el 10% al Turó de la Peira i Roquetes.

Nivell formatiu

Un 34,8% de la població del Districte no té estudis o té estudis primaris –dada 12,7 punts superior a la de la ciutat–, mentre que un **13,3% té estudis universitaris**, xifra força allunyada de la mitjana de Barcelona (30%).

Renda familiar disponible

La renda familiar disponible (RFD) de Nou Barris l'any 2015 registra un índex de 53,8 sobre 100, que és l'índex mitjà de la ciutat de Barcelona. És el districte amb l'índex de renda familiar bruta per habitant més baix de la ciutat. Respecte a l'any 2014, ha augmentat en 0,1 punts, mentre que respecte a l'any 2007 ha disminuït en 17 punts, de manera que ocupa la darrera posició des de 2002.

Indicadors de serveis socials

L'any 2015 es van atendre 11.817 persones al districte de Nou Barris des dels serveis socials municipals, que representen un 14,4% del total de Barcelona, un pes superior al de la població

del Districte sobre la ciutat. És a dir, que la població de Nou Barris està sobrerrepresentada en les atencions als serveis socials respecte al que li tocava en relació amb el seu pes poblacional en el conjunt de la ciutat.

Escletxa digital

El febrer de 2016, un estudi del Mobile World Capital, indica que si bé Barcelona és una de les ciutats europees amb més ús d'Internet per part de la seva ciutadania, hi ha diferències importants entre grans barris pel que fa a la penetració d'Internet a la llar i a l'accés a la xarxa des del telèfon mòbil, que fan palesa l'existència de l'escletxa territorial a la ciutat.

Entre grans barris existeixen diferències de fins a 34 punts pel que fa a la connexió a Internet a la llar, fent referència al 62% a Torre Baró vers el 96% a Les Corts. En aquest sentit, el 3,9% dels ciutadans de Torre Baró, vers el 0,8% del barri de Sant Antoni, declaren que no poden connectar la seva llar a Internet per manca de disponibilitat del servei de banda ampla fixa. Aquestes diferències es mantenen també en els usos d'Internet.

En canvi, els nivells de connexió a la xarxa des del telèfon mòbil són similars en tots els barris, entre el 75 i el 80%, independentment del nivell de renda.

L'escletxa digital en els barris de renda baixa també es reproduïx en qüestió de gènere pel fet que les dones fan menys ús de la xarxa que els homes.

Indicadors de context laboral

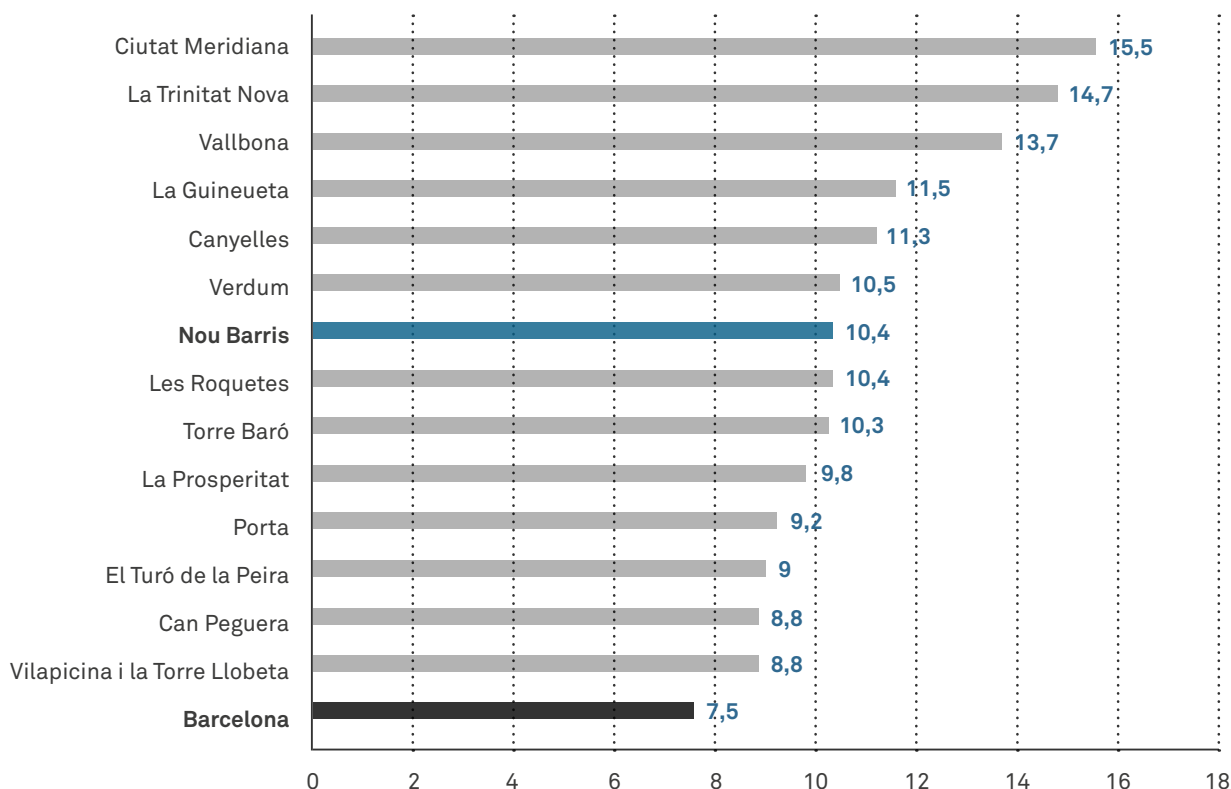
Tot seguit es descriuen els principals indicadors en relació amb el context laboral de les persones que viuen a Nou Barris, tant pel que fa a la seva relació amb l'ocupació com per l'ús dels recursos específics disponibles.

El perfil de l'atur

Nou Barris concentra bona part de les persones aturades que viuen a la ciutat de Barcelona. **Les 10.678 persones registrades com a aturades a Nou Barris el desembre de 2016 representen el 13,5%**, essent un dels districtes amb més atur registrat a la ciutat.

El pes de l'atur registrat sobre la població adulta del Districte és del 10,4% el desembre de 2016, la ràtio més alta de la ciutat i 2,9 punts superior a la mitjana, fet en el qual repercuteix el pes de la població amb baixa qualificació. Tot i així, cal destacar que aquest indicador ha disminuït en 1,6 punts respecte el desembre de 2015, després d'experimentar una caiguda interanual del nombre persones a l'atur (-13,0%) superior a la de la ciutat (-11,8%).

Pes atur registrat s/població 16-64 anys (%) - Desembre 2016

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Tots els barris del Districte mostren un pes de l'atur registrat sobre la població adulta superior a la mitjana de Barcelona. Destaquen a l'alça **Ciutat Meridiana, la Trinitat Nova i Vallbona**, amb valors superiors d'entre el 13,7 i el 15,5%, mentre que els més propers a la mitjana de la ciutat són **Can Peguera i Vilapicina i la Torre Llobeta**.

Pel que fa al **perfil de l'atur** registrat a Nou Barris, per sexes és d'un 52,5% de dones i un 47,5% d'homes. Pel que fa a l'edat, el 53,8% de les persones són majors de 45 anys, el 32,7% tenen entre 30 i 44 anys i el 13,5% tenen menys de 29 anys. El 18,7% de les persones aturades són de nacionalitat estrangera.

El pes de l'atur de llarga durada en relació amb l'atur registrat és de 42,5%.⁴ Pel que fa a l'atur juvenil, amb dades d'agost de 2016, ens indiquen un 6,7% d'atur juvenil sobre el total de població jove del Districte; un 14,1% d'atur juvenil sobre el total d'atur del Districte. És el Districte amb els

⁴ Font: <http://www.bcn.cat/estadistica/catala/documents/districtes/08_NouBarris_2016.pdf>. Dades de 2016.

valors més alts de la ciutat quant a atur juvenil i, a més a més, està molt per sobre de la mitjana de Barcelona: un 4,3% sobre el total de població jove i un 12,3% s/total atur.

Indicadors dels recursos ocupacionals

En relació amb els indicadors de l'atur, passem a detallar l'ús dels **recursos ocupacionals de Barcelona Activa** per part de les persones residents al districte de Nou Barris, ja sigui en equipaments propis del Districte o del conjunt de la ciutat.

El primer quadre resum recull les dades de les persones residents a Nou Barris que han participat en algun servei/programa de Barcelona Activa, ja sigui en equipaments del territori o de la resta de la ciutat:

El districte de Nou Barris i Barcelona Activa (Total any 2016)

	Persones ateses	% s/total ateses ciutat
Total Barcelona Activa	4.003	10,5%
Ocupació	3.168	13,9%
Servei Barcelona Treball	962	8,5%
Servei Barcelona Treball Joves (inclosos impulsors Garantia Juvenil)	576	15,3%
Assessorament personalitzat	1.460	16%
Treball als barris	561	25,4%
Programes per persones derivades de Serveis Socials		
PISL i Proper	159	26,5%
Làbora	1.558	18,8%
Programes integrals per a persones joves	270	18,8%
Plans d'ocupació (SOC, PO TB i municipals)	264	14,6%
Resta de programes d'ocupació, formació i inserció	704	18,6%
Capacitació tecnològica-Cibernàrium	494	6,4%

Servei Barcelona Treball: conjunt d'activitats dirigides a les persones que estan en procés de recerca de feina o que volen millorar la seva ocupabilitat.

Servei Barcelona Treball Joves: servei que es desenvolupa en col·laboració amb l'Àrea de Joventut de la Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI. És una adaptació del contingut del Barcelona Treball amb metodologies a mida dels joves.

Treball als barris: es va posar en marxa el 2007 en el marc d'una convocatòria del SOC i de la Llei de Barris 2004 amb l'objectiu de desplegar i acostar una estratègia de promoció de l'ocupació i el desenvolupament local en barris que es caracteritzen per presentar uns indicadors socioeconòmics i socials per sota de la mitjana de la ciutat i amb taxes d'atur superiors a la mitjana.

Programa PISL, Proper i Làbora: programes adreçats a persones derivades pels centres de serveis socials municipals: PISL (dirigits a persones en risc d'exclusió), Proper (programa personalitzat de recerca de feina per a persones amb especials dificultats d'inserció al mercat de treball) i Làbora (programa per al foment de l'ocupació de les persones amb dificultats d'accés al mercat de treball, liderat i gestionat el 2016 per l'Institut Municipal de Serveis Socials).

Programa Integral per a joves: Programa Joves per l'Ocupació i Programa FEM Ocupació per a Joves (el Programa Garantia d'Èxit es recull en un quadre posterior).

A continuació presentem els indicadors de les persones ateses ocupacionalment en serveis/ programes que es duen a terme en equipaments del Districte; en aquest sentit cal tenir present que algunes persones poden no ser residents a Nou Barris, tot i que serien una minoria.

Persones ateses als serveis i programes duts a terme als equipaments del Districte

	Total any 2016
Sessions informatives serveis d'Ocupació "Barcelona Activa a la ciutat"	30
Biblioteca Zona Nord, Centre Cívic Zona Nord, Espai Jove Les Basses i PIJ Nou Barris	216
Antena Cibernàrium de formació tecnològica inicial	240
Dispositius d'inserció sociolaboral Treball als barris de Roquetes i Ciutat Meridiana-Torre Baró	495
Plans d'ocupació de Treball als barris a Roquetes i Ciutat Meridiana-Torre Baró	64
Total places de plans d'ocupació gestionades pel Districte	283

Aquest quadre es complementaria amb el nombre de persones ateses, al llarg de 2016, al Punt d'Orientació per a la Recerca de Feina, situat a l'OAC de Nou Barris, que ha estat de 1.632 persones. Dels sis Punts d'Orientació per a la Recerca de Feina que hi ha a les diverses OAC de la ciutat, el de Nou Barris és el que ha atès més persones, ja que representen el 47% del total durant el 2016. Quant al perfil de les persones ateses:

- el 55% són dones
- el 51% són majors de 40 anys
- el 68% tenen un nivell de formació d'estudis generals i primaris
- el 70% són persones en situació d'atur
- el 53% són de nacionalitat espanyola i el 42% tenen nacionalitat de fora de la UE⁵

En el cas del col·lectiu de joves, el quadre següent mostra les dades de joves residents a Nou Barris que han participat en els serveis de l'Espai Jove Les Basses.

Indicadors Garantia d'Èxit Barcelona i programa d'impulsors 2016 Barcelona Activa - Espai Jove Les Basses

Garantia d'Èxit Barcelona	Total any 2016
Número d'activitats	241
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	289
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	475

Equip impulsors	Total any 2016
Número d'activitats	23
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	31
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	31

Resum actuacions a Les Basses (programes per a persones joves)

Número d'activitats	264
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	320
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	506

Garantia d'Èxit: programa ocupacional dirigit a joves d'entre 16 i 29 anys, inscrits a la Garantia Juvenil; una iniciativa europea per reduir l'atur juvenil, que a Catalunya es vehicula a través del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Equip Impulsors: informen i acompanyen les persones joves per accedir als programes de la Garantia Juvenil (Joves per l'Ocupació i Garantia d'Èxit).

Activitat econòmica i teixit productiu del Districte

En aquest apartat es presenten els principals indicadors sobre les principals característiques de l'activitat econòmica i productiva del Districte.

Activitat econòmica

Nou Barris és el districte amb menys activitat econòmica localitzada de la ciutat i el seu perfil clarament residencial atorga un fort pes a l'activitat comercial, on destaca especialment l'eix comercial Nou Barris Centre Comerç.

Indicadors econòmics (I) - Nou Barris 2015

Activitat econòmica	Nou Barris	Barcelona	(%) Nou Barris/ Barcelona
% Superfície destinada a activitat econòmica	19,1%	30,6%	3,9%
% Indústria s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	22,9%	29%	3,1%
% Oficines	7%	18,1%	1,5%
% Comerç	37,7%	23,8%	6,3%
Comerç i serveis			
Total establiments en planta baixa (2014)	5.066	67.433	7,5%
Total comerços en planta baixa (2014)	1.424	21.414	6,6%
% Comerços sobre total estab. en planta baixa (2014)	28,1%	31,8%	-
Total serveis en planta baixa (2014)	2.215	31.290	7,1%
% Serveis sobre total estab. en planta baixa (2014)	43,7%	46,4%	-
% Locals buits (2014)	21%	15,7%	10,1%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Des dels **recursos de Barcelona Activa vinculats als serveis d'Emprenedoria**, durant el 2015 es van atendre 121 projectes, el 5,2% del total de persones residents al districte de Nou Barris.

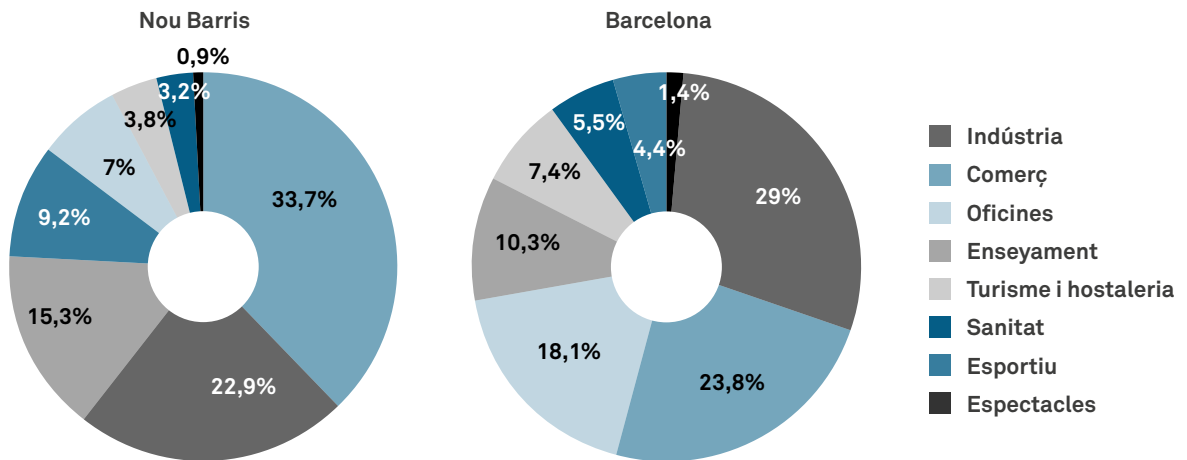
Pel que fa als **serveis dirigits a les Empreses**, el 2015 es van atendre 250 empreses instal·lades a Nou Barris, que representen el 5,6% del total, i 220 (4,6%) persones que resideixen al Districte.

Espai productiu

La superfície cadastral de Nou Barris dedicada a activitat econòmica suposa el 19,1% de la del Districte –xifra 11,5 punts inferior a la mitjana de Barcelona– i representa tan sols el 3,9% de la total de la ciutat.

Més d'una tercera part de la superfície destinada a l'activitat econòmica correspon al comerç (37,7%), seguit de la indústria (22,9%) i de l'ensenyament (15,3%) i amb un baix pes relatiu de les oficines (7%), de manera que en la seva comparació amb la ciutat destaca el fet que les superfícies comercials i d'ensenyament són +13,9 punts percentuals i +5 punts percentuals superiors a la mitjana, respectivament, mentre que el pes de les oficines, del turisme i de la indústria és clarament inferior: en 11,1, 6,5 i 6,1 punts percentuals respectivament.

Superfície locals cadastrals d'activitat econòmica (% s/total) 2015

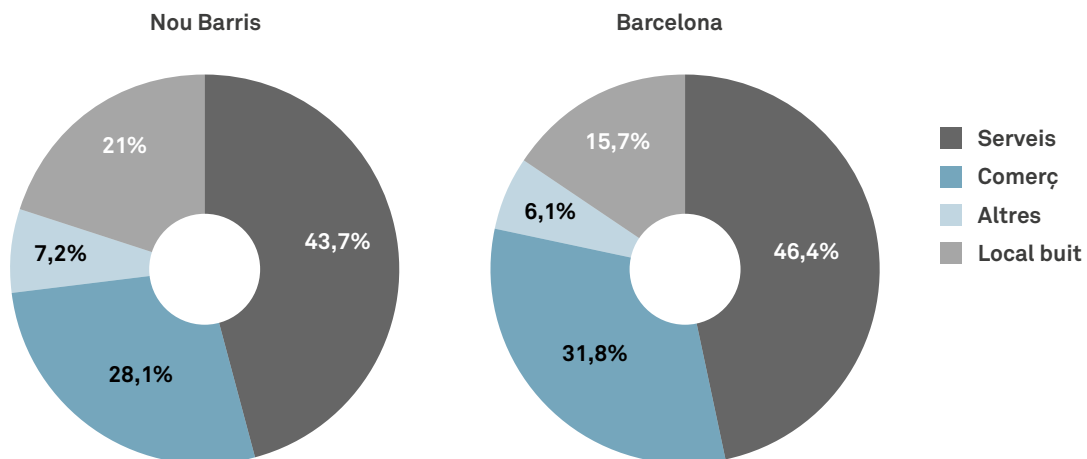

Font: Departament d'Estudis d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Comerç i serveis

L'any 2014, el districte de Nou Barris compta amb 5.066 locals en planta baixa, el 7,5% dels de Barcelona. Els serveis són l'activitat més present en aquests locals (43,7%), mentre que el comerç representa el 28,1% del total i els locals buits, el 21%. En comparació amb Barcelona, Nou Barris registra distribucions similars a les de la ciutat però mostra un percentatge de locals buits superior en més de 5 punts percentuals.

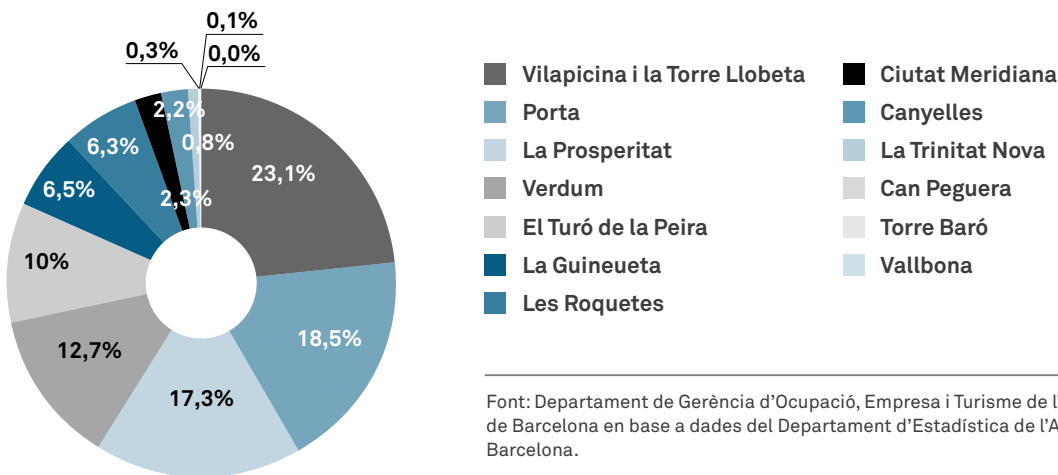
Establiments en planta baixa segons activitat 2014 (%)

Font: Departament de Gerència d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2014 Nou Barris és el tercer districte –després d'Horta-Guinardó i Sants-Montjuïc– amb un valor més baix de l'índex de dotació comercial –nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants–, que se situa en el 2,2% i queda per darrere de la mitjana de Barcelona (3,3%).

Establiments comercials en planta baixa per barris 2014 (%)

Quant a l'índex d'aprofitament comercial –que mesura el percentatge de locals ocupats respecte als que admeten ús comercial–, el Districte obté un 77,7% el 2014, resultat que el situa també per sota de la mitjana de Barcelona (83,1%) en 5,4 punts percentuals, però per davant dels districtes de Sant Andreu i Horta-Guinardó.

Pel que fa a la distribució del comerç per barris, les principals concentracions d'establiments es troben a Vilapicina i la Torre Llobeta –que compta amb el 23,1% del comerç del Districte–, seguit de Porta (amb el 18,5%), la Prosperitat (17,3%), Verdum (12,7%) i el Turó de la Peira (10%). Aquests barris conjuntament absorbeixen el 81,6% de l'oferta comercial del Districte.

Pel que fa a la distribució per barris del Districte cal dir que mentre Vilapicina i la Torre Llobeta segueix una distribució similar a la del Districte quant a mix de serveis i comerç, Porta destaca pel pes significatiu del sector serveis, i el Turó de la Peira i Can Peguera presenten un percentatge especialment elevat de locals buits, que en el darrer s'aproxima al 50% del total, 27 punts per sobre de la mitjana de Nou Barris. La Prosperitat presenta un pes molt més significatiu del sector serveis, amb un diferencial de +10 punts respecte a la mitjana del Districte i un baix percentatge de locals buits; mentre que Verdum mostra una distribució similar a la del conjunt de Nou Barris i a la Guineueta la presència del comerç és força inferior a la mitjana. Canyelles i Roquetes registren un pes del comerç inferior al del conjunt del Districte i un elevat percentatge de locals buits, mentre que la Trinitat Nova sobresurt pel baix pes d'aquests, 19 punts de diferència amb Nou Barris, i la rellevància dels destinats als serveis, 6 punts més que al Districte. Els barris de Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona –a causa de la seva ubicació i orografia– compten amb un nombre reduït d'establiments i destaquen també pel baix pes dels locals buits sobre el total. Torre Baró mostra un pes dels altres tipus d'establiments en planta baixa molt elevat i proper al 50%, mentre que Ciutat Meridiana i Vallbona destaquen pel pes dels locals destinats als serveis, +10 i +23 punts percentuals en relació amb el Districte, respectivament.

Locals i naus

A 14 de juny de 2016 Nou Barris compta amb 181 locals de lloguer i 210 de venda, amb preus mitjans de 9,3 €/m² i 1.157 €/m², respectivament.

La Prosperitat i Porta concentren gairebé la quarta part i la cinquena part, respectivament, dels locals tant de lloguer com de venda del Districte. També Vilapicina i la Torre Llobeta absorbeix la

cinquena part de locals de lloguer i el 13,8% dels de venda. Per contra, la Trinitat Nova i Ciutat Meridiana - Torre Baró - Vallbona són els barris amb menor disponibilitat de locals.

Quant al preu de venda dels locals, els més ajustats són els de la Trinitat Nova, la Prosperitat i Verdum, mentre que Roquetes - Canyelles i Porta se situen pels volts del preu mitjà de Nou Barris. L'escassetat de locals de venda provoca que Ciutat Meridiana - Torre Baró - Vallbona registrin el preu mitjà més elevat.

Pel que fa als locals de lloguer, Vilapicina i la Torre Llobeta se situa clarament per sobre de la mitjana de Nou Barris amb un preu mitjà de 14,1 €/m², registre superior al preu mitjà de la ciutat (11,3 €/m²). També la Guineueta supera el preu mitjà del Districte i pels volts d'aquest indicador es troben els barris de Porta, Roquetes - Canyelles i Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona.

Turisme

Nou Barris compta amb tres hotels i 327 places hoteleres i en conjunt ofereix 409 places turístiques⁶, essent el districte amb menor oferta de Barcelona –representa el 0,3% del total de la ciutat-. Destaca la forta concentració de places al barri de Porta, l'únic barri amb establiments hotelers, que suposen les 4/5 parts del total (78,9%). Altres barris amb places turístiques són Vilapicina i la Torre Llobeta amb el 10% del total, la Prosperitat i Verdum –amb prop del 4%– mentre que Roquetes, Canyelles i la Guineueta mostren un baix nombre de places i la resta de barris del Districte no té aquest tipus d'oferta.

Turisme	Oferta de places turístiques*	% sobre el Districte
Vilapicina i la Torre Llobeta	41	10%
Porta	322	78,9%
La Guineueta	3	0,7%
Canyelles	5	1,2%
Les Roquetes	7	1,7%
Verdum	15	3,7%
La Prosperitat	16	3,9%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Pla especial urbanístic d'allotjament turístic, albergs de joventut, residències d'allotjament temporal i habitatges d'ús turístic a la ciutat de Barcelona de l'Ajuntament de Barcelona.

Innovació

Pel que fa a la presència de l'economia del coneixement, destaca el seu increment relatiu entre 2001 i 2010 –un 26,3%– i el nombre d'empreses intensives en tecnologia i coneixement és relativament baix en relació amb la ciutat (1,2%). La localització del Parc Tecnològic de Barcelona Activa, espai urbà de 10.000 m² que compta amb la major concentració d'empreses al nord de la ciutat de Barcelona, pot explicar l'augment d'empreses en aquest àmbit.

D'altra banda, el Mapa de la Innovació de Barcelona (2014) destaca la implantació al Districte d'empreses innovadores digitals, de *media* o de serveis a les empreses.

⁶ Inclou hotels, hostals, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Empreses i institucions innovadores del Districte

Empresa	Sector
Walty	Autosuficiència
Dexma	Autosuficiència
Foot Analytics	Digital
Softonic	Digital
Sironta Software	Digital
Kinetical	Mobile
Bam f! Producciones	Transmedia
Esdecomic	Transmedia
Edenic Games	Videojocs
Parc Tecnològic	Coworking
MOBA	Fab
Arboribus	B2B
Tech Ideas	B2B

FONT: 300.000 Km/s i Infonomia(2014), Mapa de la Innovació de Barcelona

Economia Social i Solidària

Nou Barris concentra el 6% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat i entre el ventall de les més de 265 entitats i actuacions destaca especialment en el nombre d'iniciatives de gestió comunitària (9), que representa el 43% de la ciutat.

Presència de l'Economia Social i Solidària al districte de Nou Barris, 2015

Iniciatives de l'Economia Social i Solidària	Nou Barris	% Barcelona
Total Barcelona Activa	3	6,3%
CETs	1	5%
Empreses d'inserció	3	15%
Horts comunitaris	6	10,2%
Grups de consum	2	15,4%
Mercats d'intercanvi	1	4,8%
Bancs del temps	9	42,9%
Gestió comunitària	168	7%
Entitats tercer sector social	31	3,6%
Societats cooperatives	62	5,2%
Societats laborals	264	14,6%

Font: L'Economia Social i Solidària a Barcelona. Ajutament de Barcelona, 2015.

A més, compta amb 168 entitats del tercer sector social, 62 societats laborals, 31 cooperatives –de les quals dues són d’iniciativa social i on destaquen el nombre de promocions d’habitatge cooperatiu–, sis grups de consum, quatre centres especials de treball i empreses d’inserció, dos mercats d’intercanvi i un banc del temps. Un bon grapat d’iniciatives per donar forma a un incipient mercat social al servei de les necessitats de la població, si bé –juntament amb Sant Andreu– és el districte cuer a la ciutat pel que fa a la presència d’aquestes entitats.

Mobilitat

La mobilitat ocupacional amb destinació a Nou Barris (les persones que venen a treballar a Nou Barris) representa el 3,2% del total de la ciutat, de manera que és el districte amb menys pes d’aquest tipus de mobilitat.

Per altra part, segons l’enquesta de serveis municipals, l’any 2015 un 29,2% dels/de les residents de Nou Barris treballen al mateix Districte, un 47,4% ho fan a la resta de Barcelona, un 22,5%, fora de Barcelona, i només un 3,3% dels/de les residents a Barcelona treballa al Districte.

Potencialitats de Nou Barris

Nou Barris disposa d’un seguit de potencialitats que, en el moment de plantejar un Pla de Desenvolupament Econòmic, són al mateix temps context i punt de palanca que cal integrar en la definició del full de ruta que, en matèria de desenvolupament local, representa el Pla. Es tracta dels elements de caràcter més qualitatiu que es mencionaven a l’inici, i que donen compte del context i les característiques del Districte. Es tracta d’uns elements que sovint no són concebuts com a rellevants per al desenvolupament econòmic tot i que poden ser palanques per potenciar àmbits per a l’activitat econòmica, dinàmiques que desemboquin en determinats models de desenvolupament, sectors potencials de generació d’activitat i ocupació, etc.

Les potencialitats del districte de Nou Barris es recullen i es plasmen de forma concreta en l’enunciat de les línies estratègiques i mesures que formen part del Pla; d’altres, però, són de caràcter més conceptual i no són fàcilment transportades a una línia de treball o actuació concreta, tot i que poden ser un element cabdal.

Les potencialitats intangibles

Amb aquesta etiqueta ens referim a aquells elements positius del territori que no tenen una plasmació concreta i que es configuren com a oportunitats que poden tenir un efecte multiplicador i alhora integrador de les intervencions de desenvolupament econòmic. Entre aquestes potencialitats en destaquem tres: la diversitat territorial, el capital social del Districte i la connectivitat.

En primer lloc, podem identificar com una potencialitat la **gran diversitat** del Districte, que amb els seus 13 barris comporta una variabilitat interna rellevant des de diverses òptiques, fins i tot no és un territori uniforme en relació amb la seva orografia, connectivitat o trama urbana. Aquesta diversitat pot permetre que el Districte sigui més resilient i que es puguin dur a terme una varietat més gran de polítiques i actuacions. Al llarg de tot el procés participatiu, tots els actors han identificat en aquesta diversitat un factor positiu. Hi ha barris de muntanya, d’altres de més urbans, barris amb més cohesió i identitat, d’altres amb més lluites i resistències. Des del punt de vista del desenvolupament econòmic, la diversitat territorial pot facilitar un ventall més ampli de sectors i activitats que es poden potenciar o en les quals es pot incidir.

Malgrat això, l'element que relliga aquests 13 barris és un element d'identificació mútua, el fet de pertànyer a Nou Barris. Aquesta identificació permet la col·laboració, l'aprenentatge mutu, el suport i la retroalimentació de les iniciatives sorgides des del propi territori. En aquest sentit, podem dir que el «**capital social del Districte**» té molt pes i arrelament: experiències d'autoorganització i de gestió comunitària, lluites veïnals per a l'assoliment de drets i serveis bàsics, dinàmiques de solidaritat, experiències de treball en xarxa... actius acumulats amb els anys que es mobilitzen per assolir una millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes del Districte. És en aquest context que es tradueixen un gran nombre de projectes comunitaris que s'estenen més enllà dels límits geogràfics dels barris i que sota la lògica de les xarxes de col·laboració connecten diverses àrees territorials. En la gestió cívica, com assenyalàvem anteriorment, Nou Barris és amb nou iniciatives, que representen el 43% del total de la ciutat, la capdavantera en aquest model de gestió d'equipaments i, dins d'aquest, la gestió comunitària com a forma de concebre equipaments, i serveis i recursos com una eina de transformació social i d'apoderament del teixit comunitari com a exemple clar d'aquest «capital social». Aquesta potencialitat també té una vinculació directa amb l'activació ocupacional tant pel que fa a la contractació de persones del territori com a la detecció de necessitats que poden generar ocupació.

En aquesta línia, un estudi recent de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) ressaltava la importància de l'existència d'experiències d'innovació social per alleugerir les dinàmiques de segregació urbana. Nou Barris té una llarga tradició en la generació de projectes d'intervenció comunitaris (a Trinitat, a Roquetes i a Verdum, entre d'altres), i una experiència d'autoorganització ciutadana que en els darrers anys en alguns casos ha servit per mirar de cobrir necessitats bàsiques. Aquestes formes de fer i d'organitzar-se han estat relacionades tot sovint amb la necessitat de teixir xarxes comunitàries als barris, en formes d'organització més horitzontals. Aquesta manera de fer «Nou Barris» pot permetre generar activitat en sectors socials i culturals, prenent models diferents d'organització institucional, i amb un horitzó de millora de la comunitat.

En un altre pla que podríem situar en aquest mateix grup de potencialitats intangibles o oportunitats, en podem incorporar d'altres que poden arribar a ser més «tangibles». Un element que cal subratllar és la relativa **bona connectivitat** del Districte tant amb el centre de la ciutat com amb altres territoris propers. Aquest factor pot afavorir una potencial atracció de nova activitat econòmica cap al districte de Nou Barris.

Les potencialitats tangibles

Les potencialitats tangibles són aquelles que podem pensar com a realitats concretes i materials, o que poden ser-ho si passem de la potencialitat al fet.

El **Pla de Barris**, amb els seus quatre eixos d'intervenció: educació, drets socials, medi urbà i activació econòmica, que té com a objectiu revertir les situacions de desigualtat de les àrees més castigades, pot representar una bona oportunitat per desenvolupar projectes que generin desenvolupament endogen en els cinc barris del Districte en el qual es desenvoluparà: Trinitat Nova, Zona Nord (Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona) i Roquetes.

Les intervencions per promoure l'ocupació i la dinamització socioeconòmica que tenen com a objectiu el projecte **Treball als barris** en els barris de Roquetes, Torre Baró i Ciutat Meridiana, són també elements potencials que treballen en àmbits diferencials, però de forma coordinada amb els plans de barris respectius.

L'existència del **Parc Tecnològic** propicia que s'hi hagin instal·lat empreses innovadores. Amb dades de 2015, en el Parc hi ha instal·lades 53 empreses que generen més de 450 llocs de treball, el 80% amb formació universitària i el 25% dels quals estan ocupats per dones. El 23% de les empreses són patents i el 42% exporten. Aquestes empreses de base tecnològica no només integren el Districte en l'avenç del conjunt de la ciutat cap a la tecnologia del coneixement, sinó que poden tenir un efecte d'arrossegament d'altres iniciatives complementàries a aquestes o que els ofereixin serveis. A més, les potencialitats formatives per a les persones del Districte associades a aquestes empreses innovadores representen un valor important.

Però és clar que perquè això sigui possible i reverteixi al territori cal operativitzar accions concretes i, en aquest sentit, la mesura de govern prevista per al 2017, que té com a objectiu obrir-se al veïnat de Nou Barris en dues direccions: el teixit econòmic de proximitat i les escoles del Districte, en pot ser un factor d'impuls. Tanmateix cal posar en valor l'Ateneu de Fabricació de Ciutat Meridiana. És un centre per a l'aprenentatge tecnològic, un espai d'innovació i de desenvolupament de la fabricació digital que potencia un ús col·laboratiu de la tecnologia. És un dels tres Ateneus de Fabricació de la ciutat de Barcelona, amb l'especificitat que el de Ciutat Meridiana està especialitzat en ocupació laboral, amb l'objectiu de donar respostes a les necessitats del territori, de la comunitat. El centre permet que les pràctiques de recerca i d'innovació tecnològica puguin ser protagonitzades per la comunitat i a la vegada es desenvolupen projectes que reverteixen en la millora de la comunitat.

Una altra potencialitat són alguns **recursos educatius específics** al territori que poden ajudar a construir sinergies i relacions amb el territori en termes de desenvolupament econòmic. Nou Barris compta amb alguns centres educatius públics que són un referent per la seva oferta professionalitzadora. Al barri de Canyelles hi ha l'Escola d'Art i Superior de Disseny Deia, especialitzada en disseny d'interiors, en totes les seves branques i especialitats, i en la imatge gràfica aplicada a l'espai.

També a Nou Barris es troba l'Escola d'Hoteleria i Turisme de Barcelona, un centre públic que ofereix una oferta formativa en els sectors de l'hostaleria, el turisme i l'alimentari. L'existència d'aquests centres pot ajudar a afavorir estratègies de professionalització i de vinculació amb l'entorn dels centres de referència. Tanmateix, cal destacar la presència de **centres d'estudis superiors** com ara l'especialitzada Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, la Universitat Nacional a Distància (UNED) i l'Institut de Recerca de Govern i Polítiques Públiques de la UAB. Finalment, i en l'àmbit formatiu, s'han de posar en valor altres **centres referents en l'àmbit cultural**, per exemple l'Escola de Circ Rogelio Rivel, de referència internacional, l'Institut Escola Oriol Martorell o el batxillerat artístic de l'Institut Picasso, al barri de Torre Baró. L'existència d'aquesta oferta tan diversa és una potencialitat, ja que permet construir relacions amb i per al territori de Nou Barris.

Els creixents fenòmens de l'economia directa i l'economia circular poden aportar una **potencialitat de reindustrialització** al Districte. En el cas concret de l'economia circular –fenomen creixent vinculat a la reparació i el reciclatge, a grans trets– es considera que a Nou Barris, de forma més o menys informal o més o menys institucionalitzada, hi ha nombroses dinàmiques de reparació i recuperació de components, entre d'altres. Per tant, existeix la potencialitat de dinamitzar-ho i institucionalitzar-ho per tal de poder generar llocs de treball en aquest àmbit que des de diferents espais s'identifica com a creixent. Per la seva banda, l'economia directa, molt lligada a l'economia del coneixement a la qual fèiem referència quan parlàvem del Parc Tecnològic, podria permetre la instal·lació de petites indústries, àgils i flexibles en la tecnologia que donin resposta a les necessitats de producció de les empreses innovadores basades en un ús intensiu del coneixement.

L'entorn del Districte es tradueix amb una permeabilitat i connexió entre la ciutat i la muntanya de Collserola. Nou Barris és el límit natural amb la muntanya de **Collserola**, un actiu verd, un espai d'oportunitat per millorar la qualitat de vida dels i les residents en possibilitar el desenvolupament d'activitats diverses que, d'una manera o altra, els actors del territori ja estan desenvolupant: passejades, esport, educació ambiental, agricultura urbana i periurbana, agroecologia... Al seu entorn sorgeixen nombroses i diverses iniciatives que caldrà validar i integrar de forma coordinada per tal que contribueixin a generar ocupació i activitat, satisfer necessitats i que es faci des d'un dimensionament responsable. La bona disposició del Consorci del Parc de Collserola en aquest sentit facilita el plantejament d'iniciatives de sector primari vinculades al Parc.

Un element que podria estar en part en els tangibles i en part en les intangibles, és el **patrimoni històric i cultural** que, amb una valoració i gestió convenient, pot resultar un actiu molt significatiu. Aquesta línia de treball ja està iniciada però encara té més recorregut. En aquest sentit la Casa de l'Aigua pot esdevenir un equipament de primer ordre, però no només per si mateix, sinó com a element d'una xarxa d'itineraris patrimonials, culturals i mediambientals que integrin, també, el Castell de Torre Baró, el Rec Comtal, les canalitzacions de l'aigua, el Pont dels Tres Ulls i les edificacions relacionades amb la canalització del rec, entre d'altres.

A més del patrimoni històric material, el barri disposa d'un patrimoni cultural importantíssim relacionat amb la seva història contemporània, que permet explicar la història del país reflectida en l'evolució dels diferents barris del Districte. En aquesta línia, l'Arxiu Històric de Roquetes treballa sobre el patrimoni i la memòria històrica local per a la reutilització dels monuments i indrets partint de la idea que el patrimoni arquitectònic és una riquesa essencialment col·lectiva que ha de tenir un paper actiu en la vida cultural dels barris.

Pel que fa al potencial en **Economia, Social i Solidària**, segons l'informe de «l'Economia Social i Solidària a Barcelona» –Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum– el districte de Nou Barris comptava el 2015 amb 289 iniciatives socioeconòmiques, el 6% del total de Barcelona, emmarcades en aquest context socioeconòmic i en altres de rellevants que s'estaven gestant. En aquest grup destaca especialment la quantitat i la trajectòria de la gestió comunitària d'equipaments públics, de la qual Nou Barris és capdavanter amb el 39% d'iniciatives del conjunt de la ciutat.

A banda dels llocs de treball que es generen, aquest model és capaç d'articular respostes integrals i enxarxades als problemes identificats conjuntament als territoris. El suport a la creació i consolidació de projectes de l'Economia Social i Solidària incideix directament en la creació de llocs de treball de qualitat.

02.2 Visió de futur

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris, en tant que full de ruta a sis anys vista, ha de dibuixar una visió de futur, un horitzó cap on avançar. Aquesta visió es palesa en les línies de treball i les mesures que es presenten en aquest document i, de forma més concreta, en les actuacions que es codissenyaran en els espais de governança.

En el present apartat es fa un recull d'aquelles dinàmiques socioeconòmiques identificades en el territori que cal revertir i sobre les quals el Pla centra la seva atenció i focalitza les seves intervencions: atur i precarietat laboral, desertització i pèrdua de comerç de proximitat i activitat econòmica alentida. Cal destacar que aquestes dinàmiques són fruit de causes estructurals, profundes i d'un abast territorial molt superior al districte de Nou Barris, sobre les quals el Pla no pot incidir.

En aquest sentit el Pla té com a horitzó ser una de les eines que contribueixi al procés de revertir aquestes dinàmiques mitjançant l'alineació de recursos i accions que possibilitin la millora de l'ocupabilitat, un context facilitador d'iniciatives emprenedores de l'economia convencional i l'Economia Social i Solidària, i la creació d'instruments de suport per al comerç de proximitat i per a altres agents econòmics.

En aquest capítol també es fa referència a aquells sectors econòmics que el Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris pretén potenciar. Tot i que podem fer referència a barris concrets, aquest punt contempla una visió de conjunt del Districte.

Atur i precarietat laboral

El districte de Nou Barris és, com reflecteixen els seus indicadors socioeconòmics, el més perjudicat pels efectes de la crisi econòmica, i alguns dels seus barris són malauradament coneguts en els darrers anys per manifestacions extremes d'exclusió residencial, econòmica o – en general– social.

L'atur registrat del Districte supera en 2,9% la mitjana de la ciutat, però barris com Trinitat Nova o Ciutat Meridiana dupliquen la mitjana d'atur de Barcelona. L'atur té nombrosos impactes en les persones i les comunitats: els més evidents són la pèrdua de renda o directament d'ingressos, cosa que genera múltiples impactes en les economies domèstiques: impossibilitat de pagar mensualitats de lloguer/hipoteca, endeutament, dificultat per fer front al pagament de subministraments, dependència d'ajudes socials o d'entitats assistencials... La situació d'atur també impacta en la salut de les persones, ja sigui per l'empitjorament de les condicions materials de vida (autocontenció en l'ús energètic, empitjorament d'hàbits alimentaris) o en les condicions psicològiques derivades de la tensió generada per les dificultats econòmiques o la desestructuració de la quotidianitat que comporta l'atur.

Els indicadors d'atur assenyalen que a Nou Barris el pes de l'atur registrat de llarga durada és més alt que a la ciutat, cosa que suposa un pes més elevat de persones vivint en situacions precàries. Les mesures del Pla se centraran prioritàriament en persones que pateixen situacions de desocupació perllongada, que sovint presenten una notable pèrdua de motivació en la recerca de feina, per la inaccessibilitat al mercat de treball en el nou context de crisi econòmica, i que es

troben immersos en situacions econòmiques de difícil abordatge. Per millorar les possibilitats d'inserció laboral d'aquestes persones, caldrà atendre les seves necessitats de forma específica i diferenciada.

Seguint amb el perfil d'atur, la diagnosi assenyalava que l'atur femení era lleugerament superior a l'atur masculí. El perfil de la dona en situació de desocupació al Districte sovint manifesta factors d'exclusió associats a classe i/o procedència. Moltes dones es troben relegades a l'àmbit privat fent tasques de cura no remunerades ni visibilitzades que sovint dificulten la incorporació en processos d'acompanyament a la inserció laboral i, per tant, les aboca a una situació d'atur de llarga durada. En aquest sentit cal tenir en compte dos marcs contextuais amb els quals també caldrà integrar i coordinar les intervencions: 1) el Pla d'Acció per a la Cohesió i els Drets Socials de Nou Barris 2016-2019, que preveu actuacions específiques contra la feminització de la pobresa en l'àmbit de l'atenció social, per a dones de famílies monoparentals i perceptores de prestacions no contributives, actuacions a les quals també caldrà vincular actuacions ocupacionals des d'un punt de vista integral, i 2) les actuacions contemplades pel Grup de Treball de Mercat Laboral en l'Estratègia contra la feminització de la pobresa i la precarietat laboral 2016-2024. Així mateix, també l'EOB prioritza, entre d'altres, les dones en les seves intervencions.

El pes de les persones joves menors de 29 anys registrades a l'atur és, a Nou Barris, de 13,5%, vers el 12,5% de la mitjana de la ciutat. Cal tenir present, però, que el col·lectiu juvenil és el que, malgrat que estigui buscant feina, menys acostuma a registrar-se a les Oficines de Treball, si no és que els cal per a un tràmit administratiu. D'altra banda, també cal tenir present que són etapes vitals en les quals la línia entre l'atur i la inactivitat és borrosa. Per això també cal no perdre de vista el cas de les persones joves que ni estudien ni treballen, que en el cas del Districte es calcula, segons una enquesta de Drets Socials de 2015, que se situaria al voltant del 18,5%, el més elevat de la ciutat juntament amb el districte de Sants-Montjuïc. Un altre element que ens indica l'esmentada enquesta és que 3 de cada 4 joves de Nou Barris anirien a treballar fora d'Espanya. Així mateix, un context de referència en la intervenció d'aquest col·lectiu ha de ser, lògicament, el Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020, que contempla la proximitat i la territorialització de les actuacions per evitar la segregació per lloc de residència. Dins de les seves 39 mesures es planteja facilitar l'accés als recursos i a la construcció d'itineraris cap a la formació i/o l'ocupació; la creació d'un nou Espai Pilot de Referència, que en el cas de Nou Barris és l'Espai Jove Les Basses, que centri l'oferta global de serveis, i programes vers la població jove.

Així, atès que algunes problemàtiques d'atur tenen un caràcter marcadament territorial, també han de ser els recursos ocupacionals, propers, arrelats i en quantitat suficient.

D'altra banda, actualment no podem atribuir només les situacions de vulnerabilitat social a la manca d'ocupació. Malauradament estem assistint a la generalització d'un fenomen que anys enrere era típic d'altres geografies: les persones treballadores pobres. No n'hi ha prou de procurar generar llocs de treball, sinó que cal que aquests siguin de qualitat: estables i amb una remuneració que, com a mínim, compleixi els mínims legals.

Cada cop són més les situacions de vulneració de drets laborals: salaris sota conveni, contractes per sota de la qualificació, el fenomen «20-40-60» (contractes de 20 h, salaris de 40 h i jornades de 60 h) o economia submergida, entre d'altres. Les elevades taxes d'atur permeten generar una pressió a la baixa de les condicions laborals aprofitant la necessitat de les persones en atur i propiciant una competició entre candidats/es que els/les obliga a acceptar condicions per sota

del que seria desitjable. En alguns casos, però, també podem atribuir aquesta rebaixa de les condicions laborals al desconeixement de la normativa per part de les persones treballadores, sobretot les més joves, que podrien estar acceptant allò que els proposen sense saber si és legal o no.

Millorar les condicions laborals de les persones treballadores no té només un impacte en elles mateixes, perquè millora el salari, els horaris i, per tant, la conciliació i la salut, entre d'altres. També impacta de forma positiva en la qualitat dels serveis oferts i en el desenvolupament de carreres professionals ascendents basades en l'aprenentatge i l'experiència.

El treball dels sindicats és fonamental per combatre la precarietat laboral. L'Economia, Social i Solidària és un altre instrument en la mateixa direcció: iniciatives empresarials que comportin unes relacions democràtiques, que prioritzin el treball sobre el capital i que tinguin en el seu nucli la sostenibilitat ambiental, social i econòmica. A més, són iniciatives capaces de generar impactes positius en l'entorn i més llocs de treball per elles mateixes. Un dels aprenentatges dels darrers anys en matèria laboral ha estat que les cooperatives són capaces de mantenir llocs de treball, i de crear-ne, en un context de destrucció generalitzada d'ocupació.

La desertització i la pèrdua de comerç de proximitat

Nou Barris és un districte que acusa de forma particular els problemes que genera la instal·lació de grans superfícies comercials. En concret, Heron City i la Maquinista representen un pol d'atracció força important per les persones residents a Nou Barris, així com la presència d'hipermercats o grans supermercats, que en els darrers temps ha implicat canvis significatius en el comportament de les persones consumidores del Districte. També alguns dels mercats de barri tenen parades tancades des de fa temps.

Però no és només la instal·lació de grans superfícies, hipermercats i grans supermercats afecta el petit comerç dels barris. Els efectes de la crisi econòmica, que ha tingut un impacte significatiu al Districte en forma d'atur i, per tant, en pèrdua de poder adquisitiu, també fan que els comerciants acusin una davallada en el dinamisme comercial.

En la diagnosi anterior quedava palesa la pèrdua de dinamisme comercial que indicava el perill de desertització de comerços i l'aparició de locals buits en planta baixa al Districte. Els efectes d'aquesta problemàtica són diversos i també tenen una intensitat diferent segons els barris:

- Reducció del paper cohesionador del comerç de proximitat i de generació d'identitat veïnal: el comerç té, més enllà del seu paper de subministrador de productes i serveis, un paper de creació d'identitat veïnal que promou la creació de dinàmiques relacionals i de generació de vincles comunitaris al seu voltant. Un cop tancats els comerços, es perden espais naturals de relació i creació de capital social, elements necessaris per a una identificació amb el barri i l'entorn.
- Augment de la degradació de l'espai públic i de la sensació d'inseguretat: uns carrers amb comerços tancats generen dinàmiques de mals usos de l'espai públic, de pèrdua de respecte i de cura pels carrers. A més, els carrers es buiden de veïns/es, ja que han de sortir del barri per comprar, cosa que genera major sensació d'inseguretat.

- Augment de l'atur quan un comerç abaixa la persiana: no hem de perdre de vista que, habitualment, són regentats per persones que també resideixen al barri o Districte i que acostumen a contractar persones que tenen el lloc de residència proper.
- S'inverteix el cercle virtuós: com més comerços tanquen i més es generen les dinàmiques apuntades anteriorment, menys atractiva és una zona per instal·lar-hi nous negocis. Com més s'aprofundeix aquesta tendència, més difícil és sortir-ne.

En el procés de represa de la direcció del cercle virtuós també hi tenen un paper reservat les persones consumidores. A banda d'actuacions de caràcter més estructural, també cal posar l'accent en el fet que les persones consumidores també tenen un actiu important: les seves decisions de consum. A partir d'aquestes decisions, poden alimentar el cercle virtuós. Això es pot fer donant la informació necessària per poder prendre aquestes decisions de compra essent conscients dels efectes positius que té, per al seu barri i per al Districte, fer-ho en el comerç de proximitat.

Activitat econòmica alentida

Nou Barris és el districte amb menys activitat econòmica localitzada de la ciutat. I aquesta tendència s'ha vist agreujada per la crisi dels darrers anys, que ha significat un alentiment de l'economia al Districte. El 2008, la renda familiar disponible era el 70,1% de la mitjana de la ciutat; el 2015, aquesta xifra havia caigut fins al 53,8%.

La conjuntura econòmica demana generar nous projectes emmarcats en uns paràmetres i valors diferents dels del model que es troba en l'origen de la crisi. El Districte té potencial de creixement en diversos projectes comunitaris de desenvolupament local que caldrà complementar amb assessorament tècnic i instruments financers. Alguns projectes comunitaris existents al territori que han demostrat grans resultats pateixen inseguretats financeres; aquest fet fa que difícilment es puguin plantejar objectius a llarg termini, cosa que els permetria fer reflexions profundes i enxarxaments que en multiplicarien el seu potencial. Altres iniciatives no tenen capacitat tècnica per fer front a segons quins projectes: dotar-les d'aquest múscul –amb suport directe o formació– seria una manera de reforçar-les. Un espai on també queda força camp per córrer és en el desenvolupament d'iniciatives d'Economia Social i Solidària.

Aquest paradigma de desenvolupament d'activitat econòmica s'ha demostrat capaç de tirar endavant projectes diversos en temàtica i envergadura, a banda que és una manera de generar llocs de treball dignes, amb impacte positiu al territori i amb capacitat d'articular comunitat al seu voltant i/o participar en les dinàmiques comunitàries existents. Segons l'estudi «L'Economia Social i Solidària a Barcelona», Nou Barris és el districte que té menys iniciatives socioeconòmiques d'aquest tipus: concretament el 6% de tota la ciutat. Té el 3% de totes les cooperatives de la ciutat i només té una empresa d'inserció. Aquestes són només algunes dades, però posen en relleu que és un sector amb un fort potencial de creixement, no només pel fet que a Nou Barris encara tingui espai per créixer, sinó perquè són una eina que pot donar resposta a les necessitats del Districte.

Sectors o àmbits econòmics a potenciar

El Pla contempla un desenvolupament diversificat per augmentar la resiliència del territori. Amb aquest objectiu s'han definit un seguit de sectors o àmbits econòmics, seleccionats en base a tres criteris: a) les necessitats detectades en la fase de diagnòstic i en les sessions de treball participades; b) les potencialitats del territori identificades, i c) les possibilitats d'inserció laboral que ofereixen els propis sectors, així com els col·lectius prioritaris d'actuació que es detallen en les línies estratègiques ocupacionals: situació d'atur de llarga durada, dones en situació de vulnerabilitat i joves.

D'aquesta manera es plantegen quatre sectors econòmics d'actuació prioritària:

- Treball de cures i d'atenció a les persones: el sector de les cures és d'atenció prioritària per un doble motiu. D'una banda, perquè té un impacte directe en les condicions de vida de les persones que viuen al Districte. L'índex d'envelliment és 10 punts superior a la mitjana de la ciutat, cosa que permet albirar unes necessitats d'atenció a la gent gran notables a curt o mitjà mig termini. Al mateix temps, l'orografia del barri i la necessitat de millorar les condicions d'accessibilitat dels habitatges ens indica una necessitat d'atenció a les persones grans significativa. D'altra banda, el sector de les cures té un fort potencial de generació d'ocupació, ja sigui per la necessitat creixent com per la regularització d'unes tasques de cura que molt sovint es cobreixen de manera informal.
- Lleure, esports, cultura i educació: el Districte té una potencialitat en aquest àmbit. Són diverses les iniciatives d'entitats que s'emmarquen en aquest sector. Aquestes entitats tenen capacitat d'arribar a perfils i col·lectius que normalment no accedeixen als canals més institucionalitzats. El reforç d'aquestes iniciatives comunitàries i arrelades en la realitat territorial, que a més demostren uns nivells d'èxit gens menyspreables pel que fa a la inserció laboral, serà un element prioritari d'aquest Pla. El sector cultural també es perfila com un motor important: els elements culturals materials i immaterials, junt amb el patrimoni històric del Districte, poden generar projectes econòmics capaços d'atreure-hi població. Per acabar, cal posar en relleu el potencial d'estar tan a la vora de Collserola i de comptar amb zones verdes i poder-hi vincular activitats esportives i de lleure que, cada cop més, atreuen moltes persones i permeten articular activitats complementàries.
- Professions, arts i oficis: la idiosincràsia del Districte fa que aquest sector tingui un fort potencial de desenvolupament. Ja existeixen iniciatives formals i informals vinculades a l'artesania, la reparació i el manteniment. El Pla també se centrarà en el desenvolupament del comerç de proximitat, especialment pel que fa als oficis de producte fresc (carnisseria, xarcuteria i peixateria) i la confecció, atès que aquesta última és una realitat en el Districte que no cal desenvolupar de bell nou, sinó potenciar i fomentar-ne la dinamització des de la perspectiva laboral.
- Sostenibilitat mediambiental: la proximitat del Districte a Collserola i l'existència de zones verdes, així com el seu passat recent vinculat amb l'activitat agrària, fan que sigui un sector susceptible de ser prioritzat. Activitats com la jardineria i el treball forestal o agroecològic, vinculades amb la conservació del medi natural i amb elements de l'economia circular, com el reciclatge i la recuperació, són sectors econòmics que tenen un potencial significatiu de desenvolupament i de creació de llocs de treball estables. Així mateix, el Programa de

foment de l'emprenedoria en el sector de l'economia verda i circular, previst en la mesura de govern del Parc Tecnològic de Barcelona Activa, serà un element a partir del qual es podran construir sinergies. Les dinàmiques econòmiques generals també fan incidència en aquests sectors com a sectors de futur. Un vessant d'aquest sector, que també podria estar vinculada amb l'anterior, el dels oficis, és l'ecorehabilitació en la construcció, que integra el concepte d'ecologia i sostenibilitat tant pel que fa a les eines i els materials utilitzats com als processos emprats. Aquesta opció pot ampliar les competències professionals de persones que tenen experiència professional en la construcció.

03. Objectius, línies estratègiques i mesures

El present Pla té com a objectiu general impulsar el desenvolupament local de Nou Barris, promovent i generant activitat econòmica equilibrada, sostenible i arrelada al territori.

Es marca com a principals objectius específics:

- Impulsar l'ocupació i que aquesta ocupació sigui de qualitat, incrementant l'ocupabilitat dels col·lectius sobre els quals l'atur ha tingut un major impacte: persones en situació d'atur de llarga durada, dones en situació de vulnerabilitat i joves.
- Preservar i millorar l'economia de proximitat existent al Districte i, al mateix temps, promoure la creació de nova activitat econòmica, atraient la implantació de noves empreses.
- Potenciar i promocionar l'Economia Social i Solidària com a actiu per al desenvolupament local, la seva capacitat de generar ocupació, de mantenir-la i la seva potencialitat transformadora.
- Reconèixer les iniciatives comunitàries existents als barris promotores d'activitat econòmica, construint relacions de col·laboració i coordinació amb les iniciatives existents, enfortint-les i fomentant que en sorgeixin de noves.

El Pla s'estructura en quatre grans àmbits d'intervenció, a partir dels quals s'estableixen vuit línies estratègiques i 38 mesures.

ÀMBIT D'INTERVENCIÓ	LÍNIES ESTRATÈGIQUES	MESURES
Ocupació de qualitat	1. Impulsar l'ocupació dels veïns i veïnes en situació d'atur	<ol style="list-style-type: none">1.1. Creació i posada en marxa d'un nou Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica a Nou Barris1.2. Increment dels dispositius d'atenció integrals i projectes d'impuls per a l'ocupació1.3. Accions de formació-capacitació ocupacional i professionalitzadora adreçades als veïns i veïnes en situació d'atur1.4. Increment dels veïns i veïnes en situació d'atur contractats per mitjà de plans d'ocupació o altres mesures d'experiència laboral1.5. Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat a Nou Barris1.6. Impuls de mesures de suport per a persones amb responsabilitats familiars que participen en programes ocupacionals1.7. Posada en funcionament d'un espai de reflexió de mesures ocupacionals en clau d'innovació social
	2. Promoure el treball digne	<ol style="list-style-type: none">2.1. Radiografia de la precarietat laboral al districte de Nou Barris2.2. Projecte Nou Barris Treball Digne
Desenvolupament i economia de proximitat	3. Promoure el comerç de proximitat	<ol style="list-style-type: none">3.1. Anàlisi i explotació de dades del cens dels establiments comercials del Districte3.2. Elaboració d'estudis d'oferta i demanda comercial al Districte3.3. Accions d'enfortiment dels comerços de proximitat per millorar la qualitat del servei3.4. Accions de suport per a l'estalvi econòmic3.5. Realització de campanyes específiques de visualització del comerç de proximitat3.6. Impuls de l'associacionisme comercial
	4. Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat	<ol style="list-style-type: none">4.1. Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del Districte per mitjà d'instruments de finançament municipal4.2. Assessorament tècnic a projectes comunitaris i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents4.3. Posada en funcionament d'un Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica a Nou Barris4.4. Acostament i obertura del Parc Tecnològic a l'entorn econòmic i social4.5. Creació d'eines per a l'activació de locals buits i contra la desertificació comercial4.6. Promoció del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica4.7. Descentralització d'esdeveniments de ciutat als quals Nou Barris incorpori un valor afegit4.8. Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu

ÀMBIT D'INTERVENCIÓ	LÍNIES ESTRATÈGIQUES	MESURES
Economia Social i Solidària	<p>5. Promoure nova Economia Social i Solidària</p> <p>6. Impulsar l'Economia Social i Solidària existent a Nou Barris</p>	<p>5.1. Experimentació d'un model de promoció d'Economia Social i Solidària d'impuls comunitari</p> <p>5.2. Accions diversificades de sensibilització, acompanyament i consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic</p> <p>6.1. Visibilització de totes les iniciatives d'Economia Social i Solidària de Nou Barris</p> <p>6.2. Creació d'estructures d'interlocució, representació i articulació de l'Economia Social i Solidària d'abast de districte</p> <p>6.3. Impuls de l'Economia Social i Solidària a partir d'iniciatives comunitàries existents</p> <p>6.4. Suport a la consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic</p> <p>6.5. Promoció en coproducció d'espais de formació i assessorament en matèria d'Economia Social i Solidària</p> <p>6.6. Impuls d'accions que transformin en actiu les zones verdes vinculades als barris de muntanya de Nou Barris</p> <p>6.7. Exploració de la viabilitat d'una experiència pilot de desenvolupament d'una xarxa o infraestructura per contrarestar l'esclatxa digital</p>
Nou lideratge públic	<p>7. Crear un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori</p> <p>8. Impulsar una major contractació pública socialment responsable des del Districte</p>	<p>7.1. Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte</p> <p>7.2. Elaboració d'un informe de diagnòstic anual sobre la realitat socioeconòmica de Nou Barris</p> <p>8.1. Elaboració d'un catàleg de potencials proveïdors/es de proximitat de productes i serveis del Districte</p> <p>8.2. Accions de difusió i comunicació de l'aplicació de les clàusules de contractació pública a Nou Barris</p> <p>8.3. Impuls, en la mesura del possible i en el marc jurídic vigent, de la compra de productes i la contractació de serveis a agents de proximitat i/o a actors de l'Economia Social i Solidària</p> <p>8.4. Atenció al compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte</p>

03.1 OCUPACIÓ DE QUALITAT

El volum, la intensitat i la persistència de l'atur a Nou Barris, així com el deteriorament de les condicions de treball en els darrers anys de crisi econòmica, posen en primera línia de prioritats d'aquest Pla l'impuls de l'ocupació, i que aquesta sigui de qualitat.

Al districte de Nou Barris l'atur té un impacte especial sobre tres col·lectius, que per aquest motiu esdevindran d'atenció prioritària en el marc d'aquest Pla: persones en situació d'atur de llarga durada, dones en situació de vulnerabilitat i joves (vegeu cap. 02.2).

Per tal d'incrementar l'ocupabilitat d'aquests col·lectius, es treballarà sobre quatre sectors d'ocupació que presenten oportunitats d'inserció laboral i que enllacen amb necessitats o potencialitats del territori que ja detallàvem en el capítol 02.2:

1. treball de cures i d'atenció a les persones;
2. lleure, esport, cultura i educació;
3. professions, arts i oficis: manteniment, reparació, comerç del producte fresc i confecció;
4. sostenibilitat mediambiental: jardineria, conservació del medi natural i economia circular.

Línia estratègica 1

1. Impulsar l'ocupació dels/de les veïns i veïnes en situació d'atur

S'estudiarà com es pot promoure que entitats del territori, especialment grans equipaments com les universitats i els museus, i operadors turístics i d'oci, contractin i comprin al territori, a partir d'incentius relacionats amb ajuts, facilitació de tràmits, campanyes informatives o d'altres.

Mesures:

1.1 Creació i posada en marxa d'un nou Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica a Nou Barris

El Districte disposa, en alguns barris, de diferents programes i serveis municipals per millorar l'ocupabilitat i les possibilitats de trobar feina de les persones residents, però bona part de les persones en situació d'atur queden fora del seu abast. La proximitat dels serveis ocupacionals és un dels factors clau en la territorialització del desenvolupament local. Per aquest motiu, és necessari minimitzar la distància geogràfica d'aquests serveis respecte al lloc de residència dels veïns i veïnes en recerca de feina i, al mateix temps, adaptar la forma de proveir-los a les seves necessitats i a la realitat del seu entorn.

La creació i posada en marxa d'un nou Espai d'Ocupació i Activitat Econòmica a Nou Barris, ubicat al carrer Vilalba dels Arcs, 39-41, donarà resposta a aquesta doble necessitat de proximitat i cobertura del conjunt del Districte.

L'Espai, que es preveu que estarà en funcionament a finals de 2017, oferirà a qualsevol resident de Nou Barris els serveis següents:

a) Orientació i assessorament laboral, amb accions d'ocupació/formació grupal, informació laboral, orientació professional, competències transversals i recerca de feina, punts d'atenció i assessorament personalitzat, espai de *coaching*, espai de recerca de feina i aula d'informàtica.

I específicament als veïns i veïnes de la zona sud de Nou Barris oferirà serveis de:

b) Atenció integral per a la millora de l'ocupabilitat, amb accions integrades d'orientació per a l'ocupació, formació, programes d'experienciació laboral i accions d'intermediació laboral (vegeu amb més detall la mesura 1.2).

Aquest Espai també estarà dotat amb un Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica (vegeu mesura 4.3).

1.2 Increment dels dispositius d'atenció integral i projectes d'impuls per a l'ocupació

Nou Barris té actualment dos punts d'atenció integrals per a l'ocupació ubicats als barris de Torre Baró - Ciutat Meridiana i Roquetes, que provenen i deriven de la Llei de Barris 2/2004. Per tal de poder augmentar el nombre de persones en situació d'atur que tinguin una atenció integral es preveu⁷ augmentar aquests dispositius i que el nombre total de barris atesos per punts d'atenció integral passi de tres a –com a mínim– vuit (Ciutat Meridiana, Torre Baró, Vallbona, Roquetes, Trinitat Nova, Can Peguera, Turó de la Peira i la Guineueta), cobrint així més de la meitat del Districte. En aquesta ampliació es compta amb recursos de font municipal, com són els provinents del projecte Pla de Barris i de projectes integrals d'ocupació.

Els punts d'atenció integral d'ocupació s'adrecen a barris d'especial vulnerabilitat i pretenen contemplar un ventall de mesures de millora de l'ocupabilitat, el més ampli i adaptable possible a les característiques, especificitats i necessitats que es detectin de l'anàlisi que es faci.

Concretament seran combinatòries de diverses actuacions ocupacionals, sense perjudici d'altres que es poden proposar i considerar en el futur: accions d'orientació laboral, formació i capacitació tècnico-professional, així com en competències clau, i actuacions de prospecció i intermediació laboral. En aquest tipus de programes la integralitat també es planteja en relació amb la situació socioeconòmica de la unitat familiar de les persones usuàries, cosa que implica accions coordinades amb Serveis Socials, l'Oficina de Treball del SOC i Salut als Barris.⁸

⁷ Aquesta previsió pressuposa el manteniment dels dos dispositius d'atenció integral d'ocupació vinculats a la continuïtat del programa Treball als barris.

⁸ Actualment, Salut als Barris està present a Can Peguera, Verdum, Turó de la Peira, Trinitat, Zona Nord i Roquetes.

1.3 Accions de formació-capacitació ocupacional i professionalitzadora adreçada als i les veïns i veïnes en situació d'atur

La formació és un element fonamental en la trajectòria professional de qualsevol persona, i es torna cabdal en el cas de persones que no disposen de la formació i/o de capacitació suficients per donar resposta als seus objectius laborals. No podem parlar de millorar l'ocupabilitat sense disposar de possibilitats de formació/capacitació.

És en aquest context que es treballarà perquè els veïns i veïnes es capacitin preferentment en els sectors professionals que hem marcat com a prioritaris:

- a) Formació d'impacte comunitari, això és, iniciatives impulsades pel mateix teixit comunitari amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat de les persones que hi participen al mateix temps que es contribueix a la cohesió social del seu entorn territorial.
- b) Formació professionalitzadora/formació ocupacional amb pràctiques -per abordar coneixements o habilitats tècniques de l'àmbit professional-.
- c) Formació en competències transversals: treball en equip, comunicació, ús de les TIC...
- d) Accions de capacitació en tecnologies de la informació i la comunicació destinades a pal·liar l'esclatxa digital. Aquesta formació estarà vinculada a l'Antena Cibernàrium de Vilapicina - Torre Llobeta, l'Ateneu de Fabricació de Ciutat Meridiana, i a biblioteques del Districte (a més de l'Antena) com les de Roquetes, Nou Barris i Zona Nord, on es duran a terme formacions dirigides a públics específics: majors de 55 anys (iniciació digital), joves (booktubers) i nens i nenes (programació amb Scratch); així com a altres recursos existents a nivell de ciutat.

1.4 Increment dels/de les veïns i veïnes en situació d'atur contractats/des per mitjà de plans d'ocupació o altres mesures d'experienciació laboral

Els plans d'ocupació, i les mesures d'experienciació laboral en general, són una política activa d'ocupació amb un doble vessant: l'individual, vinculat a la millora de l'ocupabilitat de la persona que hi participa, i el comunitari, pel que fa al desenvolupament de tasques i serveis d'interès per a la comunitat.

El Pla promourà la millora d'aquests programes en diverses direccions:

- a) L'increment del nombre de persones beneficiàries. Es treballarà per superar el nombre total de veïns i veïnes contractats/des en el període 2011-2015 (que va ser de 631) en els quatre primers anys d'execució del Pla (2016-2020), incloent-hi també els plans de coproducció amb les entitats.
- b) Flexibilització de la durada del temps de contractació (que passarà a contemplar un temps de contractació variable de sis, nou o dotze mesos).
- c) Adaptació de la formació inclosa en el programa (que es vincularà a cada projecte).
- d) Seguiment i acompanyament posterior de les persones participants com a part del seu itinerari ocupacional.

1.5. Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat a Nou Barris

Com ja hem concretat, els i les joves de Nou Barris són un dels col·lectius prioritaris en el conjunt de totes les actuacions ocupacionals que presenta el Pla, però en tot cas les dades de l'atur juvenil al Districte requereixen focalitzar en una mesura específica accions que fomentin les oportunitats de treball de qualitat, la formació i la millora de l'ocupabilitat.

En aquest sentit, disposem del recentment aprovat Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020 (PFOJQ), al qual ja hem fet referència anteriorment, que té com a missió promoure l'ocupació juvenil dels 16 als 29 anys, reduint els desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents, i que cerca fomentar la capacitació professional i la millora competencial dels i les joves, vetllant per unes condicions laborals dignes.

Des d'una perspectiva global, al districte de Nou Barris pren especial rellevància l'articulació de mesures d'accions positives per evitar l'estigmatització dels i les joves i per lluitar contra la segregació juvenil per causes residencials, de procedència i/o pertinença a entorns socials amb majors dificultats, que condicionen les trajectòries personals i professionals d'una part de la població jove independentment de les seves potencialitats.

Des de la concreció, les mesures prioritàries i que tindran un especial desplegament a Nou Barris seran les següents:

- a) Garantir una oferta bona i coordinada d'accions d'orientació i assessorament laboral a nivell del Districte. (M5 PFOJQ)
- b) Garantir un major acompanyament personalitzat als i les joves en atur i el disseny d'itineraris professionalitzadors a llarg termini. (M6 PFOJQ)
- c) Reforçar i millorar la connexió amb la població jove amb l'objectiu de facilitar-los l'accés als recursos. Aprofundir en el model de serveis i equipament de Les Basses, com a espai de referència a potenciar envers els i les joves del districte de Nou Barris. (M10 PFOJQ)
- d) Promoure una major connexió amb la població jove que no coneix o no utilitza els serveis d'ocupació ni els canals habituals. (M11 PFOJQ)
- e) Promoció de programes de segona oportunitat o integrals específics per a joves amb baixa qualificació i, amb caràcter prioritari, una major atenció a la diversitat i a la població jove amb especial situació de vulnerabilitat (persones joves que pateixen trastorns de salut mental; persones joves gitanes; noies joves que formen una família monoparental, i persones joves immigrades amb especial vulnerabilitat).
- f) Disseny d'accions a mida i promoció de l'accés dels i de les joves del Districte als programes d'ocupació juvenil a nivell de ciutat.
- g) Foment de la capacitació professional, el coneixement d'idiomes i l'impuls a projectes específics de caràcter innovador en col·laboració amb altres entitats i/o agents del territori. (M20, 21 i 23 PFOJQ)
- h) Organització de jornades o fires d'ocupació juvenil per fomentar punts de trobada entre el jovent i la resta d'agents, serveis i/o empreses.

1.6. Impuls de mesures de suport per a persones amb responsabilitats familiars que participen en programes ocupacionals

La participació d'algunes persones en programes ocupacionals o formatius –amb major freqüència, dones– es veu compromesa per la responsabilitat que exerceixen en exclusiva en l'atenció de persones de la seva unitat familiar, ja siguin infants, gent gran o, en general, persones amb un grau de dependència. Els requeriments dels programes (horaris d'inici d'activitat, disponibilitat horària, nivell retributiu –programes experiencials– o manca de retribució –cursos de formació–) sovint suposen un obstacle que acaba impedit l'accés d'aquestes persones al recurs ocupacional.

És per això que s'exploraran fórmules que facilitin la corresponsabilitat familiar, especialment pel que fa a la cura d'infants, mitjançant possibles iniciatives de canguratge, col·laboracions amb ludoteques i casals infantils que proporcionin espais i recursos i, en el supòsit de situacions amb persones dependents a càrrec, s'avaluarà la possibilitat de coordinació amb el SAD.

1.7. Posada en funcionament d'un espai de reflexió de mesures ocupacionals en clau d'innovació social

Són nombroses i variades les iniciatives ocupacionals del Districte per a la millora de l'ocupabilitat, tant des de l'àmbit públic com des del teixit social i comunitari. Tanmateix, el ritme de treball quotidià sovint fa difícil els espais de reflexió i, encara més, si aquests han de ser col·lectius. Des d'una altra perspectiva, el Consell Sectorial d'Ocupació, Comerç i Economia Social i Solidària també vol ser un espai de trobada dels diferents actors implicats en la promoció econòmica de Nou Barris.

L'equip tècnic del Pla de Desenvolupament Econòmic codinamitzarà amb les entitats del territori un espai que, amb caràcter quadrimestral, fomenti l'intercanvi d'experiències i metodologies amb professionals i projectes d'altres territoris amb l'objectiu de reflexionar sobre nous models d'innovació social en matèria ocupacional. Serà, per tant, un espai amb un triple vessant: d'intercanvi, de formació i de cocreació.

Línia estratègica 2

2. Promoure el treball digne

La crisi econòmica ha comportat, a més de la reducció dels llocs de treball, una palpable precarització del mercat laboral. Aquesta situació es veu reflectida en l'alta temporalitat dels contractes, la menor durada de la contractació i la tendència a la reducció dels nivells salarials (en el cas de les dones, a més, cal afegir-hi la situació de discriminació retributiva que pateixen en relació amb les mateixes feines realitzades per homes).

Cal conèixer més a fons aquesta situació de precarietat des de la perspectiva dels veïns i veïnes de Nou Barris que tenen feina. Només així serà possible dissenyar estratègies eficaces per abordar-la tant per mitjà d'accions de sensibilització adreçades a persones contractades com per accions dirigides a les empreses.

Mesures:**2.1. Radiografia de la precarietat laboral al districte de Nou Barris**

Les polítiques actives d'ocupació han dirigit tradicionalment la seva mirada cap a la millora de l'ocupabilitat de les persones en situació d'atur. Tanmateix, aconseguir una feina en l'actualitat no significa necessàriament sortir d'una situació de vulnerabilitat social. Avui, segons diversos actors presents al territori que han participat en l'elaboració d'aquest Pla, un nombre notable dels veïns i veïnes de Nou Barris que treballen ho estarien fent en condicions de precarietat laboral, amb salaris insuficients per sostenir un nivell de vida digna i amb una elevada temporalitat de les contractacions.

És en aquesta percepció prou generalitzada, que des del Pla es proposarà dur a terme un estudi dirigit a conèixer les condicions laborals de les persones residents al Districte que treballen per compte d'altri o són autònoms/es dependents. Aquest estudi ha de permetre caracteritzar quin tipus de precarietat laboral pateixen avui els veïns i veïnes de Nou Barris: sectors i perfils professionals, naturalesa (temporalitat, salaris, jornada, entre d'altres), intensitat i conseqüències sobre els qui la pateixen i sobre el seu entorn familiar. Aquesta radiografia permetrà, posteriorment, dissenyar accions específiques per afavorir l'ocupació en condicions laborals dignes.

2.2. Projecte Nou Barris Treball Digne

Un cop elaborat l'estudi sobre la precarietat laboral al Districte al qual fèiem esment en la mesura anterior, i identificats els perfils professionals que amb més freqüència es troben en aquesta situació, es dissenyaran, en concert amb les organitzacions sindicals, accions informatives i d'assessorament:

- a) Atenció individual per informar i assessorar persones treballadores que són objecte de situacions de precarietat laboral.
- b) Sessions grupals per a la difusió de drets col·lectius.

Per al desenvolupament d'aquesta mesura, es tindran en compte les experiències existents al territori com a punts de palanca o de reforç.

03.2. DESENVOLUPAMENT I ECONOMIA DE PROXIMITAT

El districte de Nou Barris s'enfronta a la doble necessitat de preservar l'economia de proximitat existent al territori i, al mateix temps, promoure la creació de nova activitat econòmica, atraient la implantació de noves empreses.

Tot i que més d'una tercera part de la superfície destinada a l'activitat econòmica de Nou Barris correspon al comerç, els comerços i serveis de proximitat del Districte tenen una vitalitat inferior a la mitjana de la ciutat.

Aquest sector econòmic del territori es troba davant de tres reptes fonamentals que condicionen el seu desenvolupament: el baix poder adquisitiu dels seus veïns i veïnes, la crisi econòmica i la competència amb les grans superfícies comercials, cadenes d'establiments o franquícies. Aquesta situació, que es tradueix en uns índexs de desenvolupament comercial pitjors que a la resta de la ciutat, requereix d'un abordatge que passi per reforçar els establiments del territori. El 2014, Nou Barris presentava el tercer pitjor índex de dotació comercial de Barcelona⁹ i uns índexs d'aprofitament comercial¹⁰ i d'atracció comercial¹¹ entre quatre i cinc punts inferiors a la mitjana de la ciutat. Va ser en aquest context que es va aprovar el Pla Estratègic de Comerç de Nou Barris 2014-2017 vinculat al Pla d'Impuls i Suport al Comerç de Barcelona i que ara cal revisar i actualitzar pel que fa a les seves línies d'acció en el marc de l'actual Pla de Desenvolupament Econòmic.

El comerç de proximitat, un actor molt important en la vida del Districte, no és només un actor econòmic capaç de generar llocs de treball i satisfer necessitats, sinó que també té un paper molt rellevant en l'impuls de la convivència i la seguretat als barris. Sovint els comerços ajuden a detectar problemàtiques socials i a satisfer urgències, alerten d'esdeveniments que afecten l'ús de l'espai públic o ofereixen suport emocional a persones que viuen soles. Paral·lelament també reforcen les entitats i les manifestacions culturals dels barris mitjançant la participació conjunta en projectes i esdeveniments de la comunitat.

A banda del comerç, la resta de formes d'activitat econòmica (oficines, turisme i indústria) hi tenen una presència molt limitada i, de fet, Nou Barris és un dels districtes amb menys activitat econòmica de Barcelona. La superfície cadastral del Districte dedicada a activitat econòmica suposa el 19,1% del total, onze punts per sota de la mitjana de Barcelona. I mentre que la superfície dedicada a activitat comercial a Nou Barris és 13,9 punts superior a la mitjana de la ciutat, la dedicada a les oficines, al turisme i a la indústria és clarament inferior (11,1; 6,5 i 6,1 punts percentuals respectivament).

La construcció d'ecosistemes econòmics resilents requereix que hi hagi pluralitat i diversitat d'actors i iniciatives. Com més divers sigui un entorn, més capacitat té de sostenir-se ell mateix i oferir respostes en períodes de dificultat.

És per això que la promoció econòmica al Districte no ha de centrar-se exclusivament en el comerç de proximitat, malgrat la seva importància estratègica per al desenvolupament econòmic de qualitat.

⁹ Nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants.

¹⁰ Percentatge de locals ocupats respecte als que admeten ús comercial.

¹¹ Percentatge de comerços d'equipaments per a la llar i la persona, la cultura i el lleure sobre el total de locals comercials.

Així, aquest Pla tractarà d'impulsar activitat econòmica en diversos sectors i ser tractor per a noves iniciatives empresarials que vulguin establir-se al Districte. Cal tenir present que l'aterratge a la realitat territorial del Pla implica comptar de forma especial amb les iniciatives comunitàries existents i les dinàmiques econòmiques més o menys formals que estan emergint o en construcció.

En síntesi, es fa necessari, a més de treballar per preservar l'economia de proximitat existent al Districte -bàsicament els comerços i serveis de proximitat-, impulsar nova activitat econòmica sostenible i de qualitat, que inclogui tant l'activitat comercial com la no comercial, treballant per atreure noves empreses al territori.

Línia estratègica 3

3. Promoure el comerç de proximitat

La situació i la funció del comerç i els serveis de proximitat a Nou Barris demostren la necessitat d'intervenir per fomentar el seu enfortiment. Per aquest motiu, en sintonia amb el que estableix el Pla Estratègic de Comerç de Nou Barris 2014-2017, es preveu una bateria de mesures dedicades a consolidar les economies de proximitat. Les mesures contemplen, entre d'altres, la generació de coneixement al voltant del desenvolupament comercial del Districte, l'ampliació de les capacitats dels comerços, l'impuls de mesures que generin dinàmiques de cooperació i estalvi econòmic, l'increment de la visibilitat dels establiments i el reforç de l'associacionisme comercial. Així mateix, en la intervenció d'aquestes mesures es consideraran zones prioritàries d'actuació aquelles que s'han vist o es veuran afectades per la instal·lació de grans superfícies, cadenes comercials o franquícies.

Mesures:

3.1. Anàlisi i explotació de dades del cens dels establiments comercials del Districte

L'actualització del cens d'establiments en planta baixa del conjunt de la ciutat, que s'haurà finalitzat el primer trimestre de 2017, permetrà obtenir informació clau per monitorar la salut comercial del Districte i dels seus 13 barris.

A banda de la quantificació del nombre total d'establiments per barris, aquesta anàlisi permetrà determinar el tipus d'activitat que s'hi desenvolupa (fins ara majoritàriament comercial o de serveis, en una proporció molt similar a la de la resta de la ciutat) o el percentatge de locals buits sobre el total d'establiments (el 21% amb les darreres dades). Aquesta informació estarà disponible en fonts obertes, que possibilitarà consultes a dos nivells –barri i districte– i que facilitarà el disseny d'accions de reforç del comerç i els serveis de proximitat o de creació de nova activitat econòmica.

3.2. Elaboració d'estudis d'oferta i demanda comercial al Districte

L'oferta comercial de Nou Barris es distribueix de forma asimètrica: el 81,6% del total d'establiments comercials estan situats a la zona sud del Districte (Vilapicina i la Torre Llobeta, Porta, la Prosperitat, Verdum i el Turó de la Peira), mentre que a la zona nord el nombre d'establiments és molt limitat, amb una forta presència de locals buits (Canyelles i Roquetes). La desigual distribució d'establiments comercials al Districte fa necessària l'elaboració d'estudis que permetin creuar l'oferta comercial per barris amb la demanda dels seus veïns i veïnes.

L'elaboració d'aquests estudis permetrà conèixer la sostenibilitat comercial del Districte a partir de la identificació de pautes de consum i el seu creuament amb l'oferta disponible. Una oferta que serà analitzada en diferents aspectes (localització, tipus de béns i serveis i preu) per observar si ofereix resposta a les necessitats quotidianes dels/de les veïns i veïnes i/o a la seva demanda immaterial –relacionada amb aspectes com el consum responsable, el comerç just, la producció de proximitat...-. Els estudis permetran, en suma, analitzar la idoneïtat de la instal·lació de tipus d'establiments comercials per barris en els assessoraments d'emprenedoria del Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica. En aquesta línia es començarà per Trinitat Nova, fent un estudi d'aquestes característiques emmarcat en el Pla de Barris, per continuar després, prioritàriament, per la Zona Nord i pels barris que s'han vist o es veuran afectats per la instal·lació de grans superfícies com Roquetes o el Turó de la Peira.

3.3. Accions d'enfortiment dels comerços de proximitat existents per millorar qualitat del servei

Els comerços i serveis de proximitat de Nou Barris estan condicionats pel limitat abast del poder adquisitiu d'una part important del seu públic objectiu. La renda familiar disponible per càpita dels veïns i veïnes del Districte és el 53,8% de la mitjana de la ciutat. A més, es tracta de comerços petits (tant en nombre de persones treballadores com en superfície de sala de vendes) que presenten un notable marge de millora quant a l'aplicació de mesures relacionades amb la comercialització i la gestió. Tres dades ens ajuden a il·lustrar aquesta situació: els establiments del Districte, amb una sala de vendes de 66,6 m² de mitjana, tenen una mitjana de 2,1 persones treballadores –0,4 punts per sota del registre de ciutat–, i presenten un grau d'informatització de la gestió significativament baix –41,7%, trenta punts menys que a la resta de la ciutat.

Per aquesta raó es desenvoluparan accions per ampliar les capacitats de comerços i serveis de proximitat i millorar la qualitat del servei, pel que fa a millorar l'estratègia de producte i de clientela, la comercialització i el màrqueting, la gestió de compres i estocs, la gestió econòmica i l'ús de les noves tecnologies. Aquestes accions de capacitació inclouran:

a) Sessions de formació grupals, com les que ofereix actualment al territori el programa Obert al Futur.

b) Assessorament individualitzat, per tal de facilitar al màxim la posada en pràctica de millores amb intervencions dins de cada establiment. S'adreçaran de forma experimental a 200 comerços del Districte.

3.4. Accions de suport per a l'estalvi econòmic

El teixit comercial de Nou Barris està patint amb intensitat la crisi econòmica i, en particular, la frenada del consum dels darrers anys. El 2015, només un 13,7% dels i de les comerciants de Nou Barris afirmaven haver incrementat el negoci en els darrers dos anys (4,3 punts menys que al conjunt de la ciutat). S'estima que els establiments del Districte que haurien reduït la seva facturació ho haurien fet de forma molt ostensible: un 35,8%, quatre punts sobre la mitjana de Barcelona.

Amb la finalitat d'incrementar la sostenibilitat econòmica dels comerços als barris, s'articularen mesures dirigides a reduir la seva despesa corrent (subministraments,

compres a proveïdors o assegurances, entre d'altres):

a) D'una banda, es donarà suport a l'adopció de mesures d'estalvi energètic a través d'intervencions individualitzades a 200 establiments comercials. Per mitjà d'aquestes accions s'identificarà el consum energètic dels comerços, es creuarà amb les seves necessitats reals i es proposaran mesures per incrementar l'eficiència (ajustament de la potència contractada, instal·lació de LED, millora de tancaments o d'altres).

b) D'altra banda, es duran a terme accions de promoció de compra col·lectiva sobre 200 establiments, amb la finalitat que el màxim nombre d'ells concertin l'adquisició de béns o serveis i redueixin els seus costos. A més d'aconseguir un estalvi econòmic, aquestes accions estan dirigides a fomentar la cohesió dels comerços, passar de dinàmiques competitives a cooperatives, promoure el consum responsable i reforçar els vincles amb les associacions de comerciants. El primer pas per aquesta compra mancomunada serà la sensibilització i formació dels beneficis que comporta, així com la superació de potencials resistències a la cooperació.

3.5. Realització de campanyes específiques de visualització del comerç de proximitat

El comerç i els serveis de proximitat de Nou Barris representen un actiu molt important per a la dinamització econòmica i la cohesió social del territori. Tanmateix, s'ha identificat una manca de coneixement i conscienciació dels impactes positius que té per al territori disposar d'un comerç viu i dinàmic. Per això es duran a terme campanyes de diversos tipus, alineades amb les que impulsi la direcció de Comerç en clau de ciutat.

A tall d'exemple:

- Es visualitzarà l'oferta de béns i serveis del comerç.
- Es farà ressò dels beneficis que comporta comprar al comerç de barri vinculant-ho amb criteris de consum responsable, i es buscarà imbricar el comerç de barri, allà on no sigui així, en les dinàmiques socials i comunitàries, com també amb els projectes d'intervenció social que s'estiguin desenvolupant, seguint els models dels Camins Escolars o del projecte Radars.
- Se cercarà que diversos actors del territori tinguin una relació més estreta amb el comerç de barri: hostaleria i restauració, centres cívics o empreses diverses, entre d'altres.

Aquestes iniciatives poden estar emmarcades en les que es duran a terme arran del Pla, tot i que no només en aquestes. Són les rutes Pinxu-Panxo, la de Menja't Collserola o la iniciativa del comerç Nou Barris es mou, entre d'altres.

3.6. Impuls de l'associacionisme comercial

Malgrat la important tasca que fan al territori, les entitats de comerç associat de Nou Barris presenten un percentatge d'establiments afiliats sobre el total notablement baix (19,6%) i sensiblement inferior a la mitjana de la ciutat (29,3%).

Cal treballar per millorar aquestes dades i per impulsar l'associacionisme comercial del Districte i, en el marc de la definició de plans estratègics de les associacions que des de la direcció de Comerç es volen impulsar, es proposa:

- a) Fer un estudi de les causes d'afiliació o no afiliació dels comerciants a les associacions; poder disposar d'aquest coneixement permetrà enfocar millor tant el rol que els comerços esperen de les associacions comercials com les campanyes de filiació.
- b) Cercar mesures per poder integrar els comerciants d'origen divers dintre de les associacions de comerciants i fer que aquestes siguin més plurals.
- c) Donar suport a l'elaboració d'un catàleg de serveis i activitats de cada associació que permeti visibilitzar la seva tasca i els avantatges d'estar-hi associat.
- d) Fomentar actuacions en el si de les associacions que impliquin compartir recursos i serveis (com un avantatge clar per als comerciants associats), tals com el servei a domicili.
- e) Pensar noves formes de dinamització comercial.
- f) Treballar per al reforç de les sinergies entre mercats i el comerç de proximitat del seu entorn com una forma de reforç mutu.

Línia estratègica 4

4. Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat

Tal com s'ha indicat, a banda del comerç i els serveis de proximitat, cal promoure l'increment d'altres formes d'activitat econòmica en sectors diversos i de diversa naturalesa, impulsant i atraient al Districte nova activitat econòmica sostenible i de qualitat amb el suport a projectes de desenvolupament al territori, la creació de nous instruments d'activació econòmica (nou Punt d'Atenció Econòmica i dinamització de locals buits), l'acompanyament d'iniciatives que impliquin col·lectius en situació de vulnerabilitat, o la promoció del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica.

Mesures:

4.1. Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del Districte, per mitjà d'instruments de finançament municipal

El dinamisme del teixit comunitari, veïnal i –en general– social de Nou Barris constitueix un actiu que pot esdevenir de gran valor per impulsar l'activitat econòmica al territori, en clau de proximitat i de correcció de les desigualtats socials.

Cal fomentar el desenvolupament de projectes provinents de les entitats i agents socials que impulsin l'activitat econòmica al conjunt del Districte o en alguns dels seus barris.

Projectes de naturalesa diversa, que vagin des de l'emprenedoria individual o col·lectiva,

que contribueixin a consolidar l'empresa mercantil –en especial el comerç i els serveis de proximitat– o les societats cooperatives, que dinamitzin les economies comunitàries o que promoguin l'ocupació als barris.

Per aquest motiu, es preveu una nova convocatòria de subvencions d'impuls socioeconòmic del territori, prevista per al primer semestre del 2017, així com d'altres instruments de finançament municipal com el programa de microcrèdits de la Franja Besòs o el *matchfunding*, un instrument de finançament col·lectiu en el qual és l'Administració pública la que iguala les aportacions econòmiques obtingudes de la comunitat fins a un màxim prefixat, entre d'altres.

4.2. Assessorament tècnic a projectes comunitaris i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents

Nou Barris disposa d'alguns projectes singulars (alguns de consolidats i d'altres d'emergents) vinculats a la millora de l'ocupabilitat, especialment de col·lectius vulnerables, i a la dinamització econòmica de barris com, per exemple, Roquetes, Verdum, Porta, Can Peguera o la Zona Nord del Districte. El finançament és un component essencial per posar en funcionament aquests projectes, però per a la seva viabilitat també ho és el fet de disposar d'un suport tècnic potent que contribueixi a fer-los créixer, consolidar-los o assessorar-los de cara a la seva reorientació.

L'equip tècnic de Nou Barris oferirà assistència tècnica a projectes comunitaris i d'entitats del territori que tinguin entre els seus objectius la creació d'ocupació, la millora de l'ocupabilitat i, en general, l'impuls del desenvolupament local de barris o del Districte en el seu conjunt des dels paràmetres de la viabilitat del propi projecte; amb especial atenció a aquells que incorporen el col·lectiu de persones vulnerables i/o amb situació administrativa irregular.

Aquest suport s'adaptarà a les necessitats identificades en cada projecte i podrà anar des del suport al disseny de projectes fins a l'assistència per a la millora de la gestió interna o per a la planificació estratègica. S'estima que uns cinc projectes del territori faran ús d'aquest recurs.

En el cas de projectes socioempresarials amb col·lectius vulnerables els escenaris poden ser diversos: des de projectes que puguin ser liderats o coliderats per persones en situació de vulnerabilitat, incloent-hi el suport a iniciatives d'aquests col·lectius tutoritzades per iniciatives empresarials consolidades o emergents, fins a projectes en el si d'empreses d'inserció, passant per la difusió d'ajuts a la contractació específics per a aquest col·lectiu.

4.3. Posada en funcionament d'un Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica a Nou Barris

El districte de Nou Barris és un dels que concentra un menor volum d'activitat econòmica del conjunt de la ciutat. La superfície cadastral de Nou Barris dedicada a activitat econòmica suposa el 19,1% de la del Districte –xifra 11,5 punts inferior a la mitjana de Barcelona– i representa tan sols el 3,9% de la total de la ciutat. Per tant, el teixit d'empreses radicades al territori és feble i el desenvolupament del comerç de proximitat es troba molt condicionat pel baix nivell de renda familiar disponible dels seus habitants.

Per contribuir al desenvolupament econòmic i a promoure una major activitat econòmica al Districte, es crearà i es posarà en marxa un nou Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica, que s'ubicarà al carrer Vilalba dels Arcs i que tindrà un doble objectiu:

- Donar suport a la creació de nous projectes empresarials o socioempresarials liderats per persones residents a Nou Barris, o bé iniciatives liderades per persones no residents que es vulguin instal·lar al Districte i que tinguin un impacte positiu en el desenvolupament dels seus barris: projectes per a la creació de comerços, serveis de proximitat, Economia, Social i Solidària o altres tipus d'activitat econòmica.
- Oferir serveis a agents econòmics del territori que, havent superat l'etapa d'arrencada del seu projecte, busquin eixamplar-lo, replantejar-lo o consolidar-lo, per tal d'atreure la creació i la implantació de noves empreses al Districte.

El Punt oferirà tres tipus de serveis:

- 1) Informació sobre recursos de suport a l'emprenedoria i a l'empresa oferts per Barcelona Activa, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum o altres operadors públics o privats.
- 2) Informació econòmica i comercial relativa a Nou Barris, que pugui ser rellevant per emprendre o fer evolucionar una activitat econòmica (cens d'establiments en planta baixa, locals buits per barris, eixos i associacions de comerciants, fires o entitats d'inserció laboral, entre d'altres).
- 3) Accions formatives de suport al teixit econòmic del Districte quan s'identifiqui un nombre suficient de persones/agents interessats/des en un tema: pla d'empresa, finançament, contractació o d'altres.

S'estima que el Punt atindrà unes 100 persones i/o entitats per any.

Per garantir una millor atenció i assessorament a les iniciatives empresarials existents, es constituirà un espai de coordinació entre aquest servei i els serveis tècnics del Districte a través dels quals es tramiten les llicències d'activitat a Nou Barris.

4.4. Acostament i obertura del Parc Tecnològic a l'entorn econòmic i social

El Parc Tecnològic de Barcelona Activa a Nou Barris aplega 53 empreses de base tecnològica, amb més de 30 milions de facturació agregada i 450 treballadors i treballadores. El 23% de les empreses són patents i el 42% són exportadores, la qual cosa suposa una oportunitat –encara no prou explotada– per al desenvolupament econòmic del Districte.

A través de la mesura de govern Parc Tecnològic de Barcelona Activa: un espai de referència per a la «Indústria Avançada» a Barcelona (desembre 2016), el Parc buscarà consolidar-se com un equipament de referència en indústria avançada a la ciutat, a través d'un programa d'indústria urbana i prototipatge industrial, i al mateix temps obrir-se al teixit social i econòmic de proximitat.

Aquesta obertura al teixit econòmic i social està prevista que es materialitzi en diverses actuacions:

- a) La realització d'un cens d'activitat econòmica, combinant l'anàlisi quantitativa i qualitativa de la realitat del Districte i les possibles sinergies, que s'acompanyarà amb una campanya de proximitat adreçada a donar a conèixer els recursos del Parc i a convidar al seu ús.

b) El desenvolupament d'un programa de foment de les vocacions científiques, especialment adreçat a l'alumnat dels centres educatius del Districte, i l'obertura d'un Ateneu de Fabricació dins el Parc, que s'obrirà al veïnat i que treballarà de forma coordinada amb el seu homòleg a Ciutat Meridiana en aquesta tasca divulgativa. De manera complementària es vol posicionar el Parc com una bona pràctica en temes d'eficiència energètica i sostenibilitat i com a entorn de prova i comprovació de noves solucions en matèria de sostenibilitat i mobilitat.

4.5. Creació d'eines per a l'activació de locals buits i contra la desertificació comercial

L'escassa dotació comercial en general del districte de Nou Barris, així com la desertificació comercial d'alguns dels seus territoris, constitueix un llast en el seu desenvolupament econòmic. A més, l'activitat econòmica en locals de planta baixa té un impacte que va més enllà de l'estrictament econòmic: l'existència d'establiments comercials millora la percepció de seguretat ciutadana i contribueix al bon ús de l'espai públic i relacional.

Per aquest motiu:

- a) S'impulsaran programes per afavorir la instal·lació de nova activitat econòmica en establiments comercials en planta baixa, tant de propietat privada com pública, en el marc d'iniciatives generades tant des de Nou Barris com des de fora del Districte.
- b) Es treballarà per disminuir el percentatge de locals buits sobre el total d'establiments en planta baixa, ja sigui per mitjà d'ajudes a la rehabilitació i/o l'adequació de locals, ajuts per al pagament del lloguer, concursos amb dotacions econòmiques per al desenvolupament d'una determinada activitat en plantes baixes, o altres incentius.
- c) També, i sempre que sigui possible, es lligarà la instal·lació de nova activitat econòmica al cobriment de mancances de l'oferta de béns o serveis als barris o de formes d'Economia, Social i Solidària.

4.6. Promoció del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica

Nou Barris disposa d'un patrimoni tangible i intangible, itineraris i relats vinculats a la memòria històrica, la lluita veïnal, el passat pairal, la història de l'aigua o Collserola, entre d'altres. Un capital històric que pot esdevenir una palanca d'interès per incrementar el nombre de persones d'altres barris de la ciutat i de l'àrea metropolitana que visiten el Districte amb motius culturals o d'oci.

Una palanca a la qual cal sumar d'altres atractius del Districte, com pot ser el cas d'esports urbans com l'*skate*, l'Ateneu Popular de Nou Barris, el Castell de Torre Baró, la Casa de l'Aigua i el Rec Comtal.

En aquest context es donarà suport a la promoció d'activitats culturals, esportives i mediambientals que, sorgides des del districte de Nou Barris o que impliquin concertació en l'execució amb els actors del territori, es vinculin a:

- a) la recuperació patrimonial
- b) la divulgació i difusió del patrimoni

4.7. Descentralització d'esdeveniments de ciutat als quals Nou Barris incorpori un valor afegit

La majoria d'esdeveniments de ciutat (fires, congressos, convencions, concerts i altres esdeveniments culturals, entre d'altres) se celebren lluny de Nou Barris, malgrat que el Districte ofereix unes prestacions, espais i infraestructures que són adients per a bona part d'aquests esdeveniments.

Es treballarà per a la captació d'alguns d'aquests esdeveniments, prenent en consideració el valor que hi pugui afegir el Districte i pensant en l'impacte econòmic que pugui generar sobre l'activitat dels establiments comercials de proximitat al territori.

4.8. Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu

Les dificultats que el crèdit bancari flueixi cap a les iniciatives econòmiques emprenedores o consolidades generen noves demandes al territori. A Nou Barris, no són pocs/ques els/les agents que reclamen poder accedir a noves vies de finançament de la seva activitat.

Per difondre l'existència d'aquests nous instruments de finançament, es dissenyaran accions de divulgació que tinguin per objecte explicar aquesta oferta a actors socioeconòmics del territori: comerços i serveis de proximitat, microempreses o PIMES, persones emprenedores, associacions sense ànim de lucre, col·lectius d'entorns comunitaris i entitats de l'economia social.

L'últim trimestre de 2016 ha tingut lloc una experiència pilot amb quatre accions informatives impartides al Parc Tecnològic, amb una durada de 10 hores, per oferir una mirada global als instruments de finançament alternatiu i enfocar amb més profunditat dos instruments clau: el finançament col·lectiu o *crowdfunding* i els serveis financers, ètics i socials.

03.3. ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Segons l'estudi «L'Economia Social i Solidària a Barcelona», elaborat per la Ciutat Invisible Cooperativa el 2016, Nou Barris és el districte amb menys presència d'ESS, amb 289 iniciatives que representen el 6% de les del conjunt de la ciutat. En contraposició, el Districte se situa al capdavant en la gestió comunitària i ciutadana d'equipaments públics, amb nou experiències que representen el 43% de Barcelona i que estan repartides en set barris del Districte.

En aquest mateix estudi es fa referència a la riquesa del teixit associatiu existent al Districte, molt vinculat a les urgències i problemàtiques socials dels seus veïns i veïnes, com és el cas dels barris de Roquetes, Trinitat Nova, Verdum, Porta, Can Peguera o Ciutat Meridiana. Uns barris que, segons l'informe, estan experimentant «un procés de reflexió i transició entre un model assistencialista vers un projecte d'apoderament de les classes populars».

En un document d'Alter 9Barris - Transforma Porta, «Serveis de suport al procés comunitari cap al desenvolupament de l'Economia Social i Solidària a Nou Barris, 2016», el zoom territorial ens indica que a excepció de Torre Baró, la resta de barris tenen algun tipus d'iniciativa d'ESS: des del que en té menys, tres a Vallbona, fins al màxim, 17 a Vilapicina i la Torre Llobeta.

Tot seguit es concreten les línies i mesures que han de permetre aquest impuls de l'Economia Social i Solidària, ja sigui facilitant la generació de nova activitat o reforçant la que ja existeix en el marc del Pla d'Impuls per a l'Economia Social i Solidària presentat pel Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum.

Línia estratègica 5

5. Promoure nova Economia Social i Solidària

La realitat i els beneficis de l'ESS són cada cop més coneguts per la ciutadania. En part, gràcies a la seva emergència com a alternativa viable arran de la crisi econòmica i, en part, gràcies a l'impuls que s'està fent des de l'Ajuntament de Barcelona arran de la creació del Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum.

Malgrat això, l'ESS es troba lluny de ser un marc de realització d'iniciatives socioempresarials conegut i reconegut per tothom com una opció d'emprenedoria vàlida, contemplada en igualtat de condicions amb la que resulta de la creació d'empreses mercantils.

Per promoure nova activitat d'ESS, el Pla proposa una doble mesura que incideix en la importància no tan sols d'allò que cal difondre i fomentar, sinó també de com cal fer-ho. D'una banda, es treballarà per donar a conèixer l'ESS entre els veïns i veïnes de Nou Barris, especialment entre les persones que es plantegin desenvolupar una activitat socioempresarial, al mateix temps que s'impulsarà la creació i l'acompanyament d'iniciatives que ja operin amb els principis i els valors d'aquest model. De l'altra, per aconseguir aquests objectius, es treballarà en col·laboració i complementarietat amb el teixit comunitari i social de Nou Barris, i en coordinació amb el Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica (vegeu mesura 4.3).

Mesures:**5.1. Experimentació d'un model de promoció d'Economia Social i Solidària d'impuls comunitari**

En l'essència de l'ESS hi trobem l'arrelament al territori com un dels factors d'impacte i de cohesió del seu entorn immediat. I és així perquè és un model que sovint es genera des del propi territori per donar respostes als seus reptes i necessitats, a partir d'unes potencialitats que es coneixen prou bé. Nou Barris compta amb una presència significativa de formes d'ESS en alguns barris i el seu teixit comunitari fa temps que reivindica el rol de l'ESS en el desenvolupament local del seu territori.

Des del Pla es contribuirà al disseny d'un model de promoció de l'ESS al Districte en el qual l'entorn comunitari de Nou Barris tingui un rol d'impulsor tant pel que fa a la difusió, com quant a la identificació de projectes o la seva execució. L'instrument per desenvolupar aquesta mesura podrà tenir diversos formats, des de la dotació de recursos tècnics en el si de les iniciatives comunitàries per facilitar l'articulació de propostes de model de difusió, fins a recursos integrats i especialitzats en el Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica (vegeu mesura 4.3), entre d'altres.

Es continuarà impulsant el foment sociocomunitari de l'economia solidària al barri de Porta (iniciat el 2016 amb el Pla de Xoc), a Roquetes i en altres barris del Districte segons l'evolució de la dinàmica sociocomunitària.

5.2. Accions diversificades de sensibilització, acompanyament i consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic

Les iniciatives socioempresarials que es desenvolupen en el marc de l'ESS han demostrat capacitat per generar externalitats positives (per exemple, les cooperatives s'han revelat com a instruments eficaços a l'hora de generar llocs de treball de qualitat). Malgrat aquests elements positius, la visibilitat pública de l'ESS com a opció socioempresarial viable és escassa. Per aquest motiu, i des d'una perspectiva complementària a la mesura anterior, es pretén situar l'ESS en l'imaginari dels veïns i veïnes de Nou Barris com una opció vàlida i oferir suport a projectes potencials en aquest àmbit.

El Pla contempla accions de divulgació i sensibilització, que s'incorporaran als serveis de l'Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica, a més de l'acompanyament en el procés de creació d'iniciatives socioempresarials (cooperatives, societats laborals o associacions, entre d'altres) de veïns i veïnes del Districte i/o que abordin necessitats bàsiques no ateses als territoris.

Aquest acompanyament cobreix tant el suport econòmic mitjançant els nous instruments municipals als quals fem referència, com la definició del projecte, com l'assessorament per valorar la seva viabilitat, passant per la formació específica necessària: models organitzatius i participatius, planificació estratègica, gestió econòmica i financera o pla de comunicació, entre d'altres. El treball conjunt amb les entitats del territori, que comparteixen l'objectiu d'aquesta mesura, contribuirà a definir el model d'acompanyament tenint presents els espais i els recursos específics d'ESS en àmbit de ciutat.

A banda del suport a les iniciatives existents a Porta i a Roquetes, inicialment, en els barris de la Zona Nord (Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona) i Trinitat Nova, es farà acompanyament i formació per a la creació de projectes d'economia de les cures i cooperatives de treballs comunitaris.

Línia estratègica 6

6. Impulsar l'Economia Social i Solidària existent a Nou Barris

Malgrat en la comparativa global de ciutat les xifres indiquin que Nou Barris és el districte que té menys iniciatives d'ESS, hi ha exemples prou diversificats com cooperatives de treball, de serveis, d'ensenyament o de consum de producte ecològic; societats laborals; entitats del tercer sector; empreses d'inserció i centres especials de treball; gestió ciutadana i comunitària; grups de consum agroecològic; mercats d'intercanvi i banc del temps, i horts urbans i comunitaris, entre d'altres. Per tant, cal que les iniciatives existents vegin reforçada la seva posició tant com a projectes particulars com pel seu pes com a agents econòmics clau per a un desenvolupament local sostenible.

Aquest impuls es connecta amb diferents línies d'intervenció, des de l'òptica de fer més visible l'ESS de Nou Barris i facilitar que tinguin espais relacionals i d'interlocució, fins a donar suport a la consolidació de projectes socioempresarials i a la coproducció d'espais de formació i assessorament, tot posant en valor l'espai comunitari com un recurs important per a l'impuls de l'ESS. Es fa èmfasi especial en aquells projectes que tenen com a focus les zones verdes del territori i s'inclou com a experiència pilot la lluita contra l'esclatxa digital amb codi obert i lògica procomú.

Mesures:

6.1. Visibilització de totes les iniciatives d'Economia Social i Solidària de Nou Barris

Nou Barris compta amb 289 iniciatives d'Economia Social i Solidària. Malgrat això, la difusió d'aquestes iniciatives que estan operant en el territori és limitada i, per tant, també ho és la seva visibilitat com a model socioeconòmic al territori. Cal, doncs, visibilitzar el potencial existent no només per donar a conèixer les pròpies iniciatives als veïns i veïnes, sinó per reforçar les dinàmiques d'interrelació i perquè puguin servir com a font d'inspiració per a altres projectes.

Les actuacions que es presenten en aquesta mesura abasten diversos registres. Per a la difusió del potencial existent a Nou Barris, el Pla preveu el desenvolupament de tallers, formacions, activitats de sensibilització en espais municipals, educatius i d'entitats; donar suport a l'elaboració de materials de difusió digital i en format paper, així com a rutes de promoció i campanyes ad hoc. Des d'un registre més relacional, es desenvoluparan accions per facilitar punts de trobada i coneixença entre les iniciatives d'ESS i les iniciatives que no s'autoinclouen en aquest àmbit, però amb les quals pot haver-hi, o fins i tot ja existeixen, relacions comercials o de bon veïnatge. També dins d'aquesta mateixa línia relacional i amb l'objectiu d'augmentar la visibilitat, es facilitaran sinergies entre iniciatives d'ESS del territori i les de la resta de la ciutat.

6.2. Creació d'estructures d'interlocució, representació i articulació de l'Economia Social i Solidària d'abast de districte

L'ESS està representada en els diferents espais de governança del Pla conjuntament amb altres actors del territori. Cal, però, treballar per enfortir la xarxa i la dimensió d'aquest àmbit socioeconòmic al Districte.

Per tant, es preveu l'enfortiment dels espais de treball conjunt existents a cada barri, constituint aquells que escaigui per tal que siguin espais aglutinadors de les iniciatives i activitats existents. També es valorarà la constitució d'un espai a nivell de districte que

inclogui la presència/representació dels diversos barris i dels diversos àmbits i sectors econòmics presents al territori. La seva funció serà la de detecció, interlocució, seguiment i coordinació de necessitats, així com la de disseny de dispositius i accions per atendre aquestes necessitats des de la perspectiva de l'Economia Social i Solidària.

6.3. Impuls de l'Economia Social i Solidària a partir d'iniciatives comunitàries existents

En el Districte són diverses les experiències socioeconòmiques que es desenvolupen des d'una dinàmica comunitària, cosa que implica que s'encaminen vers la satisfacció de necessitats del territori des de l'articulació de la comunitat, del seu apoderament i de la seva participació. Transforma Porta o la Plataforma d'Entitats de Roquetes en són alguns exemples.

El Pla pretén impulsar l'ESS a partir d'aquestes iniciatives comunitàries (i d'altres en funció de la dinàmica futura), articulant la seva dimensió de desenvolupament econòmic-comunitari amb mirada de barri, de districte i de ciutat, si escau.

6.4. Suport a la consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic

El fet que l'ESS concebi l'economia com una eina al servei de les persones, adreçada a satisfer les seves necessitats des de l'equitat i la sostenibilitat, la vincula directament amb l'interès públic i el bé comú. Cal doncs dotar d'eines de consolidació els projectes socioempresarials que tenen aquest marc referencial per reforçar la seva viabilitat i el seu rol d'agents de desenvolupament del territori.

Aquestes eines es concreten en l'assessorament i l'acompanyament a qualsevol tipus de projecte socioempresarial que sorgeixi en el context anteriorment esmentat, posant especial èmfasi en la idea del procés, de la gestió col·lectiva i del vessant societari, dins el conjunt de dimensions de la consolidació empresarial. Aquests serveis es desenvoluparan des de l'Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica.

6.5. Promoció en coproducció d'espais de formació i assessorament en matèria d'Economia Social i Solidària

De la mateixa manera que és desitjable l'arrelament territorial de les iniciatives socioempresarials que es desenvolupen en el marc de l'ESS, també cal aterrar i vincular a la realitat territorial tant la formació com l'assessorament empresarial, perquè aquests puguin adaptar-se a la realitat i donar resposta a les necessitats i demandes que efectivament existeixen al Districte.

Per tant, des del Pla es dissenyaran, conjuntament amb els agents del territori, espais de formació i assessorament en funció de les necessitats detectades. Això donarà com a resultat la coproducció de les iniciatives de formació i assessorament en matèria d'Economia, Social i Solidària, amb l'encaix previ amb les ja existents, impulsades des de l'Administració pública i/o la comunitat.

6.6. Impuls d'accions que transformin en actiu les zones verdes vinculades als barris de muntanya de Nou Barris

Una de les potencialitats de Nou Barris és la seva proximitat i vinculació amb la serra de Collserola. Aquest actiu pot tenir un potencial econòmic i de generació d'ocupació important, vinculat al lleure, la cultura o activitats diverses del sector primari. En el Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019, una de les actuacions de la línia de

treball de territorialització i acció comunitària és precisament l'Eix Muntanya, que té com a objectiu general impulsar i enfortir experiències d'Economia Social i Solidària a l'entorn de Collserola, partint dels projectes existents i de les potencialitats del territori. És un projecte per resignificar la relació de la muntanya amb la ciutat, a partir de projectes agroecològics, forestals i amb altres formats de l'ESS.

6.7. Exploració de la viabilitat d'una experiència pilot de desenvolupament d'una xarxa o infraestructura per contrarestar l'escletxa digital

La distribució de l'accés a les telecomunicacions a Barcelona dista de ser igualitària. La quantitat i la qualitat de connexions a la xarxa (qualitat dels equips, accés a Internet, velocitat de la transmissió de dades i capacitat de volum de descàrrega, entre d'altres) té una relació estreta amb les característiques socioeconòmiques de la població, especialment pel que fa a la renda familiar i el nivell d'estudis. L'informe «L'escletxa digital a la ciutat de Barcelona» (Mobile World Capital Barcelona, 2016), ens demostra que Nou Barris és un dels districtes amb major escletxa digital i il·lustra aquesta situació amb dades com, per exemple que, respecte a la connexió a la xarxa, mentre hi ha barris de la ciutat en els quals pràcticament el 100% de les llars disposen d'aquesta connexió, en el cas de Canyelles són set de cada 10 i en el de Torre Baró, sis de cada 10; o bé que Torre Baró és el barri amb menys telèfons mòbils amb connexió a Internet, un 55%. Aquesta escletxa condiciona l'accés a la informació i el coneixement i per tant és un factor afegit a les situacions de vulnerabilitat social.

El Pla planteja explorar les possibilitats d'una experiència pilot en algun dels barris del Pla de Barris Nou Barris que siguin més vulnerables en termes d'escletxa digital, explorant les possibilitats reals que aquesta estigui vinculada a lògiques de codi obert, programari lliure i dimensió procomú, i es faciliti l'accés a xarxes de propietat col·lectiva per garantir un accés lliure i en igualtat de condicions a la xarxa.

03.4. UN NOU LIDERATGE PÚBLIC

Els barris del Districte són espais vius en els quals hi ha una sòlida tradició d'iniciatives comunitàries que s'han marcat l'objectiu de donar resposta a necessitats de desenvolupament local, i ho han fet des de la proximitat, la complementarietat i la innovació social.

El nou lideratge públic ha de reconèixer l'existència d'aquests actors del territori que promouen activitat econòmica a Nou Barris, des d'òptiques molt arrelades i properes a les realitats sobre les quals intervenen. Posar en valor la capacitat d'intervenció social de lideratge comunitari de Nou Barris implica que l'Ajuntament, des de la proactivitat i amb visió de complementarietat, s'ha de vincular més intensament al teixit comunitari, construint relacions de col·laboració i coordinació amb les iniciatives existents, enfortint-les i fomentant que en sorgeixin de noves. És aquesta legitimitat en matèria socioeconòmica del teixit comunitari del territori, la base sobre la qual el Pla integra les seves propostes presentades en les sessions específiques d'elaboració d'aquest Pla o en altres entorns de debat i participació anteriors. Així es fa explícita la necessitat d'espais de concertació i de governança dels diferents actors implicats en el desenvolupament econòmic per pensar conjuntament el 'què', i per codissenyar i coproduir el 'com'.

Així mateix, el replantejament del model socioeconòmic requereix també un nou enfocament del rol de l'Administració pública local, marcat per un nou lideratge compartit per l'Administració territorial i les àrees implicades (Barcelona Activa, Comerç, Economia Social i Solidària i Turisme). L'impuls d'iniciatives amb impacte als barris, l'aposta per un desenvolupament econòmic que generi activitat de forma autònoma, duradora i sostenible o la contractació pública d'obres i serveis, són espais on l'Administració pot liderar dinàmiques de creació, distribució i ordenació de l'activitat econòmica en base a nous criteris: ocupació de qualitat, economia de proximitat i ESS.

Línia estratègica 7

7. Crear un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori

El Pla de Desenvolupament Econòmic pretén articular un nou model d'impuls del desenvolupament local a Nou Barris. Un model coproduït per mitjà d'un nou partenariat entre l'Administració municipal (Districte, Barcelona Activa i àrees implicades), el teixit comunitari (plataformes i entitats d'ESS, entitats de comerç associat, associacions de veïns i entitats del territori) i el teixit econòmic (comerços i serveis de proximitat, empreses mercantils en general que no participen en l'entorn comunitari).

El nou partenariat, de naturalesa pública-comunitària-privada, tindrà com a objectiu millorar les condicions de vida dels veïns i veïnes del Districte i vindrà definit pels elements següents:

a) Creació d'un nou model de lideratge municipal: l'Ajuntament ha de redefinir el seu rol en relació amb el desenvolupament local del territori. D'una banda, el lideratge ha de ser compartit pel Districte, Barcelona Activa i altres àrees vinculades al desenvolupament local, com a expressió d'un model que pretén combinar les fortaleses de l'estructura municipal territorial i sectorial. De l'altra, aquest lideratge ha de ser més flexible: sovint implicarà que l'Administració actuï com a prestadora de serveis de desenvolupament local; altres vegades, com a coproductora d'accions amb actors del territori i, en altres ocasions, com a coordinadora o facilitadora de projectes compartits.

b) Reconeixement i impuls del teixit comunitari en desenvolupament local: les entitats que formen part de l'entorn comunitari tenen un paper important en la creació de desenvolupament a Nou Barris, en diverses dimensions: impuls de l'ocupació, millora de la formació, creació d'Economia Social i Solidària, autoocupació o desenvolupament comercial, entre d'altres. Un rol que és necessari reconèixer, posar en valor i promoure per tal de generar activitat econòmica arrelada al territori i lligada a les necessitats dels seus veïns i veïnes.

c) Implicació dels agents econòmics més enllà de l'àmbit comunitari: per generar desenvolupament local cal comptar amb les empreses que, malgrat que no participin en l'entorn comunitari, operen al territori o hi tenen la seva seu social. És fonamental trobar fórmules per atraure el màxim nombre d'empreses presents a Nou Barris cap a l'estratègia de desenvolupament del Districte, especialment quan es tracta d'obrir noves possibilitats d'inserció per als veïns i veïnes en situació d'atur.

Mesures:

7.1. Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte

La necessitat d'identificar i sistematitzar els recursos ocupacionals de Nou Barris destinats a orientar, formar i treballar la millora de l'ocupabilitat de les persones (serveis, programes, espais, d'atenció, col·lectius...), és una necessitat que sovint verbalitzen les entitats del territori. La Xarxa d'Inserció Laboral de Nou Barris va dur a terme aquesta identificació i sistematització el 2011, però des d'aleshores no ha estat actualitzada.

El Pla treballarà per disposar d'una eina que, en format digital i amb model col·laboratiu, permeti visibilitzar de forma global els recursos existents a Nou Barris i quina és la resposta que s'hi dona, i això implica tenir dades que per una banda ajudin a dimensionar el recurs i, per l'altra, permetin detectar necessitats no cobertes pel que fa a perfils, formacions... i, per tant, ajudin a dissenyar nous recursos, i a fer-ho des de la complementarietat i, alhora, a compartir estratègies d'intermediació laboral.

Aquesta identificació serà clau per afavorir les dinàmiques de coordinació.

Cal tenir present que l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona 2016-2020 defineix dues mesures vinculades a aquest punt: la mesura 4, que estableix l'elaboració d'un mapa de tots els dispositius i recursos que operen a la ciutat de Barcelona vinculats al foment de l'ocupació en tots els seus aspectes, i la mesura 18, que estableix fer un mapa de recursos formatius disponibles, dins de l'articulació de la Xarxa de Formació Professional a Barcelona. Així, el mapatge dels recursos ocupacionals i formatius del districte de Nou Barris s'articularà des del Pla amb una visió global dels mapes de ciutat.

7.2. Elaboració d'un informe de diagnosi anual sobre la realitat socioeconòmica de Nou Barris

Cal millorar el coneixement específic de la realitat socioeconòmica del Districte amb l'elaboració d'una diagnosi completa que ens permeti conèixer la situació actual i la seva evolució i determinar amb coneixement de causa intervencions adequades en matèria socioeconòmica.

Aquest informe inclourà dades sobre activitat econòmica, atur i altres indicadors i, un cop elaborat, es posarà a disposició de la ciutadania de manera oberta.

Línia estratègica 8

8. Impulsar una major contractació pública socialment responsable des del Districte

Les clàusules socials han estat una demanda reiterada des de fa temps per les entitats del teixit comunitari del Districte, així com per les entitats socials del conjunt de la ciutat. Empreses d'inserció i entitats de l'Economia Social i Solidària reclamaven una eina que permetés valorar en la contractació pública els nombrosos impactes positius que genera la seva activitat en termes de desenvolupament local de proximitat. Una eina que no tingués per objectiu impulsar un tipus determinat d'empresa, sinó generar noves oportunitats d'ocupació, treball digne, inclusió social i comerç ètic al territori.

És en aquest context que a l'octubre de 2016 es publica la "Guia de contractació pública social", un instrument per impulsar la contractació pública socialment responsable. La Guia neix amb la voluntat de ser una eina de transformació socioeconòmica en considerar la contractació municipal no únicament com una via per adquirir béns i serveis, sinó com una eina estratègica més de política econòmica i social municipal. Elaborada a partir del consens amb el sector empresarial, sindicats, associacions i entitats ciutadanes, la Guia preveu la inclusió en els plecs de les licitacions públiques requisits per reduir la importància de l'oferta econòmica en la valoració de les propostes i per potenciar la protecció de les petites i mitjanes empreses, els drets laborals, l'Economia, Social i Solidària, el comerç just, la igualtat de gènere, la inserció de col·lectius vulnerables, el respecte a la diversitat funcional, no sexista, i el respecte a la conciliació.

Aquesta Guia, que durant el 2017 es traduirà en un nou decret de contractació social i mediambiental, haurà de ser aplicada pel conjunt de l'Ajuntament i de les empreses i entitats amb participació majoritària que formen el Grup Municipal.

El districte de Nou Barris es compromet al màxim amb la contractació pública social, fomentant activament el retorn social al territori de la seva despesa, de manera que en la seva contractació de béns, serveis i obres també es promogui un model socioeconòmic just, socialment i ambiental.

En aquesta línia, en l'aplicació de la Guia de contractació pública social tindrà com a prioritat, entre d'altres, les clàusules referides als salaris de les persones treballadores ocupades en l'execució del contracte, pel que fa als criteris d'adjudicació i pel que fa a les condicions d'execució, el pagament del preu a les empreses subcontractades, el manteniment de les condicions laborals durant la vigència del contracte, la contractació de persones en situació d'atur amb dificultats especials d'inserció laboral o d'exclusió social i la igualtat de gènere.

Mesures:

8.1. Elaboració d'un catàleg de potencials proveïdors de proximitat de productes i serveis del Districte

La finalitat del present Pla és la dinamització econòmica del teixit productiu de Nou Barris. En aquesta línia es farà especial èmfasi a potenciar la participació en els processos de contractació generats al Districte, del comerç de proximitat i de les empreses d'Economia Social i Solidària amb seu social a Nou Barris.

Aquesta participació vindrà condicionada pel compliment de la normativa vigent en matèria de contractació pública i per l'aplicació de les clàusules socials i mediambientals contemplades a la Guia de contractació pública social, així com pel compliment de les clàusules estipulades en els corresponents plecs de condicions.

A fi d'avançar cap a aquest objectiu, el Districte procedirà a fer una relació dels diferents proveïdors/es de serveis, obres i subministraments amb seu social a Nou Barris amb qui es treballa des de les diferents direccions i/o departaments per tal de conèixer la realitat actual.

Així mateix, s'impulsarà la creació d'un catàleg d'empreses proveïdores de serveis, obres i productes amb seu social al Districte que poden ser susceptibles de participar en els diferents processos de licitació i/o contractació impulsats des del districte de Nou Barris.

8.2. Accions de difusió i comunicació de l'aplicació de les clàusules de contractació pública a Nou Barris

Una vegada finalitzat el procés de desenvolupament, concreció i redacció de les clàusules socials i mediambientals elaborades a partir de l'aprovació de la "Guia de contractació pública social", el districte de Nou Barris procedirà a informar els potencials proveïdors de la seva aplicació en els diferents processos de contractació impulsats per part del Districte.

8.3. Impuls, en la mesura del possible i en el marc jurídic vigent, de la compra de productes i la contractació de serveis a agents de proximitat i/o a actors de l'Economia Social i Solidària

El districte de Nou Barris continuarà aplicant la reserva social destinada a la contractació amb centres especials de treball, empreses d'inserció i entitats sense afany de lucre, la finalitat de les quals sigui la integració laboral o social de persones amb risc d'exclusió social, i potenciarà la participació del comerç de proximitat i de les empreses d'Economia Social i Solidària amb seu social a Nou Barris, en els diferents processos de licitació i/o contractació encetats des del Districte.

Participació que, òbviament, haurà d'estar subjecta a la legislació de contractació pública vigent i al compliment de les clàusules contemplades als plecs administratius i tècnics dels diferents contractes que tramita el districte de Nou Barris.

8.4. Observació del compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte

A fi de garantir el compliment de les obligacions de caràcter social desenvolupades a les clàusules socials recollides als plecs de condicions de contractació, el Districte desenvoluparà els mecanismes necessaris, com ara auditories, exàmens i/o inspeccions específiques orientades al compliment de les obligacions recollides als corresponents plecs de condicions; i ho farà en coordinació amb les tasques que amb aquest mateix objectiu desenvoluparà Barcelona Activa, dins del marc del projecte d'un futur segell municipal per a empreses proveïdores.

04. Cronograma

	2016		2017				2018				2019				2020				2021		
	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	
Línia estratègica 1 Impulsar l'ocupació dels/de les veïns/es en situació d'atur																					
Mesura 1.1 1.1. Creació i posada en marxa d'un nou Espai per a l'Ocupació i l'Activitat Econòmica a Nou Barris																					
Mesura 1.2 Increment dels dispositius d'atenció integral i projectes d'impuls per a l'ocupació																					
Mesura 1.3 Accions de formació-capacitació ocupacional i professionalitzadora adreçades als i les veïns i veïnes en situació d'atur																					
Mesura 1.4 Increment dels/de les veïns/es en situació d'atur contractats/des per mitjà de plans d'ocupació o altres mesures d'experienciació laboral																					
Mesura 1.5 Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat a Nou Barris																					
Mesura 1.6 Impuls de mesures de suport per a persones amb responsabilitats familiars que participen en programes ocupacionals																					
Mesura 1.7 Posada en funcionament d'un espai de reflexió de mesures ocupacionals en clau d'innovació social																					
Línia estratègica 2 Promoure treball digne																					
Mesura 2.1 Radiografia de la precarietat laboral al districte de Nou Barris																					
Mesura 2.2 Projecte Nou Barris Treball Digne																					

	2016				2017				2018				2019				2020				2021	
	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T		
Mesura 4.6 Promoció del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica																						
Mesura 4.7 Descentralització d'esdeveniments de ciutat als quals Nou Barris incorpori un valor afegit																						
Mesura 4.8 Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu																						
Línia estratègica 5 Promoure nova Economia Social i Solidària																						
Mesura 5.1. Experimentació d'un model de promoció d'Economia Social i Solidària d'impuls comunitari																						
Mesura 5.2 Accions diversificades de sensibilització, acompanyament i consolidació d'iniciatives socioempresarials i alineades amb l'interès públic																						
Línia estratègica 6 Impulsar l'Economia Social i Solidària existent a Nou Barris																						
Mesura 6.1. Visibilització de totes les iniciatives d'Economia Social i Solidària de Nou Barris																						
Mesura 6.2 Creació d'estructures d'interlocució, representació i articulació de l'Economia Social i Solidària d'abast de districte																						
Mesura 6.3 Impulsar Economia Social i Solidària a partir d'iniciatives comunitàries existents																						
Mesura 6.4 Suport a la consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic																						
Mesura 6.5 Promoure en coproducció d'espais de formació i assessorament en matèria d'Economia Social i Solidària																						

	2016				2017				2018				2019				2020				2021	
	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T		
Mesura 6.6 Impulsar accions que transformin en actiu les zones verdes vinculades als barris de muntanya de Nou Barris																						
Mesura 6.7 Exploració de la viabilitat d'una experiència pilot de desenvolupament d'una xarxa o infraestructura per contrarestar l'esclatxa digital																						
Línia estratègica 7 Creació d'un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori																						
Mesura 7.1 Identificació i mapatge de recursos ocupacionals i formatius del Districte																						
Mesura 7.2 Elaboració d'un informe de diagnòstic anual sobre la realitat socioeconòmica de Nou Barris																						
Línia estratègica 8 Impulsar una major contractació pública socialment responsable des del Districte																						
Mesura 8.1 Elaboració d'un catàleg de potencials proveïdors/es de proximitat de productes i serveis del Districte																						
Mesura 8.2 Accions de difusió i comunicació de l'aplicació de les clàusules de contractació pública a Nou Barris																						
Mesura 8.3 Impulsar, en la mesura del possible i en el marc jurídic vigent, la compra de productes i la contractació de serveis a agents de proximitat i/o a actors de l'ESS																						
Mesura 8.4 Observació del compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte																						

05. Recursos

Els plans de desenvolupament econòmic són instruments de política pública que, a diferència d'altres intervencions de desenvolupament local de l'Administració, no es defineixen en funció d'unes partides pressupostàries prèviament establertes.

En tot cas, l'anàlisi de recursos econòmics sí que permet establir que, amb caràcter anual, el Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris comptarà amb un pressupost inicial mínim de 2.000.000 €.

En aquesta anàlisi cal tenir present que el Pla el formen tant les mesures específicament dissenyades i que podríem anomenar de nova creació, com aquelles que ja existeixen i que en el marc del Pla seran ampliadades o reforçades, així com les altres intervencions territorialitzades de diversos operadors municipals que el Pla integra per la seva vocació d'espai comú d'aterratge de la dinamització del desenvolupament local de Nou Barris.

Aquest és el cas de l'eix d'activació econòmica del Pla de Barris que coordina Barcelona Activa (per delegació de Foment de Ciutat que és qui lidera aquesta intervenció), i per aquesta lògica d'integració les seves actuacions queden recollides en l'actual document. Dels cinc barris que s'inclouen en els tres plans de barris del Districte, el de Trinitat Nova –que ja està definit– compta amb un pressupost d'1,2 milions d'euros únicament per l'eix esmentat pel període 2017-2021.

En conseqüència, per tal que el Pla pugui tenir el rol d'agregar i fer de tractor de totes aquelles actuacions que, al llarg de sis anys de vigència del Pla, es considerin potencialitats a incorporar, es requereix un marc d'acció flexible i viu. És per això que es parla de pressupost inicial mínim i, per tant, quan els requeriments econòmics de les accions proposades demanin sobrepassar el pressupost anual, es treballarà per aconseguir finançament addicional, ja sigui en el marc pressupostari municipal o amb altres fonts de finançament, i al mateix temps se sumaran al pressupost els imports amb els quals el conjunt d'operadors públics i actors econòmics del territori contribueixin per a l'execució completa o parcial de les mesures.

En la rendició de comptes anual del seguiment i l'avaluació de les mesures, s'inclourà la seva quantificació econòmica per definir el cost final del Pla en cada anualitat.

A més dels equips estrictament econòmics, el Pla de Desenvolupament Econòmic comptarà amb un equip tècnic dedicat a la implementació de les seves mesures. Aquest equip tècnic tindrà com a mínim:

- Un/a tècnic/a de la direcció de Desenvolupament Local de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà des del territori i per a tot el Districte.
- Un/a tècnic/a de la direcció de Desenvolupament Local de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà a Torre Baró, Ciutat Meridiana i Roquetes.
- Un/a responsable tècnic/a de la direcció de Desenvolupament Local de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà des del territori a Nou Barris i a Sant Andreu i Sant Martí.
- Dos/dues tècnics/ques de la direcció de Serveis a les Persones i al Territori de Nou Barris, referents a l'àmbit d'ocupació, formació, altres economies i comerç.

06. Governança

La implementació del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris requereix l'aplicació d'un model de governança adequat que determini l'estratègia de gestió organitzativa, és a dir, els instruments, les persones i les organitzacions que han d'assumir responsabilitats concretes, els òrgans que articularan la participació dels/de les veïns i veïnes al llarg dels sis anys d'execució del projecte, així com la posada en marxa, gestió i avaluació del Pla.

Per fer efectiu el desplegament del Pla, es proposen els següents espais de treball i concertació:

Taula d'Activació Econòmica

És l'espai municipal de coordinació pel que fa a crear i compartir estratègia al territori, per una banda, i en relació amb la governança del procés, per una altra.

La Taula està formada per membres de l'equip tècnic i consellers/es d'Economia del districte de Nou Barris; de Barcelona Activa, l'equip de la direcció de Desenvolupament Local de Proximitat a Nou Barris i la direcció de Projectes Integrals d'Ocupació i la d'Altres Economies; la direcció de Comerç; el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, i el Pla de Barris.

Aquest és un espai de posada en comú del conjunt d'intervencions que en clau de desenvolupament econòmic, des de diferents instàncies municipals, s'han de desenvolupar a Nou Barris. És un instrument per promoure i fer efectiva la coordinació institucional (interdepartamental/interadministrativa) i la transversalitat (interna i sectorial). La Taula d'Activació Econòmica de Nou Barris es reuneix amb una periodicitat quinzenal.

Grup de Treball d'Ocupació i Promoció - Pla d'Acció per a la Cohesió i els Drets Socials de Nou Barris

Aquest és l'espai de coproducció del Pla, on es pretén generar un treball conjunt entre l'Administració i les entitats del territori al voltant de l'execució de les mesures.

Aquest Grup està format per representants de l'equip de govern i l'equip tècnic del Districte, Barcelona Activa, la direcció de Comerç, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, els representants de Nou Barris Cabrejada, representants del teixit comercial del Districte i representants dels partits polítics.

El Grup de Treball es reunirà amb una periodicitat quadrimestral.

Consell Sectorial d'Ocupació i Economia Social i Solidària i Consell Sectorial de Comerç

Són els espais de rendició de comptes global, on la taula d'Activació Econòmica informará de l'estat d'execució del Pla. El seu objectiu fonamental serà, a més de retre comptes, incentivar que els agents que hi participin avaluin el grau de compliment de les línies estratègiques, al mateix temps que es fa un seguiment de la implementació dels projectes i es recullen propostes.

Un cop a l'any es presentarà un informe de seguiment i avaluació de l'estat de les actuacions del Pla a aquest Consell.

Les dades i la informació actualitzada es podran consultar a la web habilitada per al seguiment i coneixement del Pla.

07. Annex

Entitats participants en les sessions de treball de territori descrites en el capítol 01.4, utilitzant la denominació d'entitat que les mateixes persones assistents han emprat en la llista de signatures:

9B Acull
AAVV Can Peguera
AAVV Ciutat Meridiana
AAVV Guineueta
AAVV Porta
AAVV Prosperitat
AAVV Roquetes
AAVV Trinitat Nova
Acció Comunitària Can Peguera
APRISE Catalunya, empresa d'inserció
Arxiu Històric de Roquetes
ASENDI-Discapacitats
Associació de Comerços i Empreses de Trinitat Nova
Associació de Comerciants Roquetes
Associació de Comerciants Roquetes - Mercat de la Mercè
Assemblea d'aturades i aturats de 9Barris
Associació de Comerciants Virrei Borbó
Associació Artesanes
ATAC. Assoc. Treball. Aut. Catalunya
Ateneu de Fabricació Ciutat Meridiana
Ateneu la Bòbila
Ateneu Popular Nou Barris
Casa de l'Aigua de Trinitat Nova
Centre Cruïlla
Centre de Recerca i Informació en Consum (CRIC)
Centre Ton i Guida
Cooperativa social i solidària 9B
Coordinadora d'AAVV de Nou Barris
Eix Comercial Maragall
Eix Comercial Maragall
Eix Nou Barris Centre Comerç
Engrunes
Espai Jove Les Basses
Federació Comerç i Serveis
Fundació Pare Manel - Associació Grup Muntanyès
La Fàbrica el Sol
Parc Collserola. Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola
Pla Comunitari Ciutat Meridiana
Pla Comunitari Roquetes
Pla Comunitari Trinitat Nova
Pla Comunitari Verdum
Plataforma Nou Barris Cabrejada
VAE. Voluntaris en assessoria empresarial
Xarxa Ambiental

